

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
MODERNO VALODU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

**„Elle un to iedzīvotāji ķīniešu budismā un
daoismā”**

BAKALAURA DARBS

Autors: Linda Kozlova

Stud.apl.Nr. lk09070

Darba vadītāja: Dr. Agita Baltgalve

RĪGA

2012

Saturs

1. Saturs.....	2
2. Ievads.....	4
3. Dvēsele un viņpasaule.....	7
3.1. Budisma soterioloģija.....	7
3.2. Budisma pagoda.....	8
4. Elle un viņpasaule.....	12
4.1. Kopējais priekšstats par dvēseli un viņpasauli budismā un daoismā.....	12
4.2. Elle ķīniešu vispārējā izpratnē.....	19
4.3. Desmit elles līmeņi budismā.....	23
4.4. Elles gleznas budismā.....	27
5. Elles iedzīvotāji.....	29
5.1. Gari daoismā un budismā.....	29
5.2. Vispazīstamākie elles gari daoismā.....	32
5.3. Vispazīstamākie elles gari budismā.....	33
6. Leģendas.....	35
6.1. Leģenda par vienu no vispazīstamākiem gariem Čunkui.....	35
6.2. Leģenda par vienu no vispazīstamākiem gariem Dzianši.....	36

6.3. Leģenda par garu un velnu skaitu.....	36
Secinājumi.....	39
Kopsavilkums.....	41
Summary.....	42
Literatūras saraksts.....	43
Pielikumi.....	48

Ievads

Bakalaura darba tēma ir „Elle un to iedzīvotāji ķīniešu budismā un daoismā”. Ķīna ir gandrīz tikpat sena kultūras zeme kā Indija vai Mezopotāmija, kur radusies viena no vissenākajām civilizācijām pasaulē. Ķīniešu reliģija sakņojas fetišismā, dabas spēku pielūgšanas kulta senākajās formās, senču kultā un totēmismā, kas cieši saistīts ar māģiju.

Elles un viņpasaules tēma ir viena no visinteresantākām un neizpētītām pasaulē, jo kamēr pats nenokļūsi tur, nekā neuzzināsi kā patiešām tur ir. Tādēļ, paliek ticēt mītiem, leģendām un ticībām. Katrai reliģijai ir sava ideja par elli un viņpasauli, tomēr tas, ka tur nav nekā laimīga un priecīga ir kopējais visām reliģijām. Ķīnas priekšstati par viņpasauli strauji attīstījās un diezgan izmainījās, salīdzinot ar sākotnējiem.

Daoisms un budisms ir vienas no visizplātītākām reliģijām Ķīnā. Starp abām ir daudz atšķirības, bet ir arī līdzīgi momenti. Daoisms ir reliģiski filozofiska uzskatu sistēma, kuras pamatā ir *Laodzi*¹ darbs „*Daodedzin*”.² Budisms ir sinkrēta reliģiski filozofiska skola. Pamatots tā iri mahājanas budisma novirziens, ko uz Japānu atnesķīniešu budistu mūki. Bet budisms Ķīnā lielā mērā transforējās, asimilējot sevī daudzus ķīniešu daoisma elementus. Ja mācīt daoismu vai budismu vajag pilnīgi saprast tās domu un jēgu, un izprast macību ar savu iekšieni.

Darba mērķi:

- 1) noskaidrot kā ķīnieši saprata elles nozīmi tautas ticībā, budismā un daoismā
- 2) kādas atšķirības un līdzības
- 3) kā vajag dzīvot lai nāve nebūtu tik biedējoša
- 4) kas notiek ar dvēseli pēc nāves
- 5) kurš lemj, kas būs ar cilvēku un dvēseli pēc nāves

---

¹ *Laodzi* (老子, Lǎozǐ) – ievērojams Ķīnas filozofs. Dzimis 604.g.p.m.ē. un dzīvojis 160 – 200 gadu

² *Daodedzin* (道德经, Dàodéjīng) – sens ķīniešu monuskripts. Autors Laodzi. Ticis uzrakstīts apmērām 600.g.p.m.ē.

6) kas notiek ellē pēc ķīniešu uzskata.

Lai sasniegtu izvirzītus mērķus, tika izstrādāti šādi uzdevumi:

1) Iepazināties ar daoisma un budisma reliģijām kopumā

2) Izpētīt vissvarīgākos un izcilākos vēsturiskos un zinātniskos avotus

3) Iedziļināties un izpētīt priekšstatus par viņpasauli un dvēseli, izanalizēt dotos materiālus.

Pētīšanas metodes ir sekojošas:

1) elles priekšstata pētīšana un analizēšana palīdzēja iztulkot elles gleznas būtību

2) tika apskatīti dažādu izcilu cilvēku citāti par viņpasauli, dvēseli un dzīvi pēc nāves

3) vislabākā pētīšanas metode ir iedziļināties reliģijas domas iekšienē un iedomāties, ka visa informācija ir tava dzīves būtība. Rakstot par reliģijām un to mācību, galvenais ir izjūst visu līdz sākumiem.

Darbā ir izmantoti latviskoti transkripcija, ķīniešu hieroglifi un *pinjīn*³. Tas atvieglo lasīt tekstu pat tiem, kas vispār nezin ķīniešu valodu. Teksts ir sastādīts, regulāri salīdzinot šīs divas reliģijas (budismu un daoismu), lai lasītājs uzreiz varētu izsekot līdzības un atšķirības šajās spilgtajās reliģijās. Turklāt, pielikumos ir ievietoti attēli, gleznas, kur ir atspoguļoti elles līmeņi, to valdnieki, atmosfēra un ciešanas, ko izcieš grēcinieki.

Visas uzrakstītas domas ir apstiprinātas ar dažādiem zinātniski-pētnieciskiem avotiem. Papildliteratūra nes tikai papildināšanu funkciju.

Tekstā var sastapt dažus izcilu cilvēku citātus, tādus kā Laodzi, Modzi, Džan Pindzi, Ge Hun uc. Viņi varēja izpaust savas domas tik precīzi kā neviens, jo pirmkārt viņi bija izmācījušies šo reliģiju mācību, otrkārt, šie cilvēki māca filozofiju un domāšanu – tas viss dod zināšanām stipru pamatu, kas palīdz izprast dzīves jēgu un neteikumus. Arī mūsdienu profesori, pētnieki, filozofi un zinātnieki dod svarīgu un vērtīgu informāciju savās grāmatās un zinātniskajos darbos. Ļoti spilgti un konkrēti ir izteiktas idejas un domas krievu literatūrā, it īpaši vajag pieverst uzmanību tādiem rakstniekiem kā Leonids Jangutovs, Marija Kravcova, Jeļena Razumovska un Igors Lisevičs – viņu grāmatās viegli un saprotami var izpētīt attieksmi pret dvēseli un viņpasauli. Tādēļ, šis darbs pārsvarā ir balstīts uz krievu valodas avotiem.

---

³ *pinjīn* (拼音, pīnyīn) – ķīniešu valodas pierakstītas skaņas. Ķīniešu valodas romanizācijas sistēma

Literatūras saraksts, lietots šajā darbā, nav īpaši liels, jo izvēlētas grāmatas bija rūpīgi atlasītas no milzīga mūsdienu reliģijas grāmatu skaita. Šajā tekstā var atrast gandrīz visas atbildes uz jautājumiem, kas rodas runājot par dzīvi pēc nāves.

3. Dvēsele un viņpasaule

3.1. Budisma soterioloģija

„Budistu mācības vēsture ir vienkāršošanas process, kas parādās no vēlēšanās atrast visvieglāko ceļu pie *Nirvānas*.⁴”⁵ *Soterioloģijai*⁶ budismā tiešām ir izcili ietekmīga nozīme, tā dominē visā budistu kompleksā. Ja izskatīt visu sūtru saturu, tad var secināt, ka tur ir vistuvākais un vieglākais praktiskais ceļš pie Nirvānas nonākšanas. Tomēr, jo vairāk vienkāršojās šis process, jo grūtāka kļuva to teorētiskā argumentācija.⁷

Senajā Ķīnā bija izplatīta dabas pielūgšana, jo sevišķi zemes un kalnu kults. Tas bija saistīts ar Ķīnas reljefu, kā arī ar saimnieciskajiem apstākļiem, kad ķīniešu senči no kalniem pārcēlās uz upju ielejām. Ilgstoši Ķīnā pastāvēja īpašas zīlēšanas parašas, kas bija saistītas ar zemi. Bez tam senie ķīnieši pielūdza arī Sauli, Mēnesi, zvaigznes un planētas, upes un kokus.

Ja soterioloģija sastādīja dinamisku daļu no budisma mācības, tad filozofija – konservatīvu. Tas bija nosacīts jau ar sākotnējām četrām budisma „patiesībām”.

Pirmās divas patiesības, apliecina, ka dzīve – ciešanas, bet ciešanām ir iemesls, kas slēpjas paša Es ilūzijas pieķeršanā. Šī problēma kļuva pati galvenā budisma soterioloģijā. Divas pedējās patiesības, apliecinošas atbrīvošanu no ciešanu varbūtības un norādošas uz to atbrīvošanas ceļu, bija interpretētas neviennozīmīgi, radot daudz versijas un variantus. Divas pirmās patiesības, tadā veidā, bija principu pamati priekš visas skolas un virziens teorētiskajām idejām, bet divas pedējās – dinamiku, izraisītu evolūciju un daudzveidību šo budisma skolu un virzienu.⁸

Glābšana ir iespējama tikai tad, kad iluzaras būtības izpratne tiks parādīta kā indivēda apziņas stāvoklis, kā viņa psihiskās uztveres stāvoklis, kā viņa psihiskais stāvoklis.

---

⁴ *Nirvāna* – budistu mācībā atbrīvošana no ciešanām

⁵ Rozenberga Ottona Ottonoviča citāts

⁶ *Soterioloģija* – no grieķu valodas – „glābšana”. Ideju un tēlu sērija, saistīta ar izpirkšanu, panākto ar miršanu.

⁷ **Jagutov Leonid Evgrafovich / Ягутов Леонид Евграфович.** Tradīcīi I pradznaramīti Ķitaja . Традиции и праджняпарамиты Китая. Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета. 2007, 5.стр.

⁸ **Jagutov Leonid Evgrafovich / Ягутов Леонид Евграфович.** Tradīcīi I pradznaramīti Ķitaja . Традиции и праджняпарамиты Китая. Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета. 2007, 6.стр.

Tāds stāvoklis noliedz visas racionālās formas. Turklāt, diskusijas rašanās tiek uzskatīta, kā sajukuma pazīme.⁹

Ar diezgan negatīvu attieksmi uztvēra budisma soterioloģijas principus, kuri bija pretrunīgi ar tradicionālu ķīniešu mentalitāti.

Pirmkārt, ķīniešus neapmierināja piedāvātais glābšanas ceļš, saskaņā ar kuru nirvānu varēja sasniegt ilga pārdzimstības cikla rezultātā. Viņi bija cieši piesaistīti pie reālām dzīves vērtībām, kas kultivējās ar konfūcianismu, turpinādams saglabāt savas oficiālās pozīcijas pirmo budisma soļu laikā.

Otrkārt, ķīnieši nevarēja pieļaut ierobežotu glābšanas iespējamību, kas pielaida pie nirvānas tikai nelielu cilvēku daļu. Viņi bija pārliecināti – katrs indivīds var realizēt šo iespēju.

Treškārt, ķīnieši noraidīja obligātu mūku dzīvošanas principu, kā vajadzīgu glābšanas nosacījumu. Tas cieši saistās ar pretrunām par konfūcianisma mācību par dēlu cieņu, kurai bija īpaša nozīme dzīvē. Sakarā ar šo mācību, cilvēks dabūja no saviem vecākiem ķermeni, matus, ādu, tāpēc viņam nedrīkst to visu kaitināt. Viņam vajag rūpēties par vecākiem dzīves laikā un pēc nāves; lūgties un upurēt viņu vārdā.¹⁰

3.2. Budisma pagoda

Ir doma, ka ideja par viņpasauli stingrā nozīmē un apzinātā veidā, nebija immanenta ķīniešu reliģiskajai apziņai, un neeksistēja no senseņiem laikiem. Pirms budisma atnākšanas ķīniešu priekšstatos par mirušo likteni, dominēja tāds princips: jo augstāks statuss dzīves laikā, jo vairāk privilēģijas pēc nāves. Par mirušo cilvēku atdusu bija atbildīgi radnieki, kam vajag pareizi izpildīt apbēdīšanas rituālus un regulāri upurēt. Budisms veiksmīgi pielāgojās pie senču kulta.

---

⁹ Jangutov Leonid Evgrafovich / Янгутов Леонид Евграфович. Tradicii I pradžnaparamiti Kitaja . Tradicii i pradžnĵaparamity Kitaja. Ulan-Udĵ: Izdatelĵstvo Buryatskogo gosuniverstiteta. 2007, 8.str.

¹⁰ Jangutov Leonid Evgrafovich / Янгутов Леонид Евграфович. Tradicii I pradžnaparamiti Kitaja . Tradicii i pradžnĵaparamity Kitaja. Ulan-Udĵ: Izdatelĵstvo Buryatskogo gosuniverstiteta. 2007, 26.str.

Pazemes tiesas institūta un idejas par viņpasauli ieviešana, ir ierobežota līmeņa transformācijas ķīniešu masas apziņas budisma ietekmēšanā, atspoguļo dziļas izmaiņas, parādītas ķīniešu tautas priekšstatos 3.- 4. gs.m.ē.¹¹

Mirušo cilvēka likteni nolēm j pazemes tiesa, precīzi nosverot nopelnus un grēkus dzīves laikā. Soda vai veicināšanas mērīšana vienmēr ir tainīga, jo tiesai ir sīka informācija par katru cilvēku, kas stāv acu priekšā. Budisma stāsts pārliecina, ka īstā dzīve – īss brīdis, sagaidot vai paradīzes svētlaimi, vai elles mokas un tālāko pārdzimstību. Bez tā arī kļūst augstāka katras izdarītas rīcības cena.

Ķīniešu tautas mentalitātē *karma*¹² zaudē sākotnēju saturu un reproducē universālu priekšstatu par „likteni”, „pastāvēšanu” un „daļu”. Bet arī tadā, diezgan primitīvā nozīmē, termins „karma” nepilnīgi apmierina parastā ķīniešu tautas budisma vajadzības ar to ideoloģiju par viņpasaules tiesu.

Vēl viens idejas pamats un pēdējais no ķīniešu budisma bāzes triādas elementiem iekļauj sevī priekšstati par citu pasauli. Tadā veida priekšstati ir sēnā ķīniešu tautas ticības pirmsbudisma kārtā. Citu pasauli ieraksta ķīniešu pasaules gleznā kā garu un dievību kopu, mirušo dzīvo pasaules kontrastā. Šo priekšstata sfērā valda debesu kults kā augstākais sākums, kas personificējās *Tjieņvan*¹³ izskatā, kas valda pār dzīvo un mirušo cilvēku likteni. Debesis kļūst arī par ārpus zemes debesu gariem *Huņšei*¹⁴ to mirušo, kas piederēja pie augstākām kategorijām dzīves laikā.¹⁵

Citā pasaule, kas ietvērta budistu *sjaošuo*¹⁶, apvieno senču priekšstatus un aizņemšanās no indiešu mitoloģijas. Ķīnas pirmsbudisma īsos stāstos var satikt robežu upi, kas atdala mūsu pasauli un citu pasauli. Šis arhitipiskais elements nezaudē savu nozīmi arī

---

¹¹ **Alimov Igor Aleksandrovič/ Алимов Игорь Александрович, Јермаков Мiхail Јевгенјевич/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Мартунов Александр Сергеевич/ Мартынов, Александр Сергеевич.** Sredinnoje gosudarstvo. Vvedeniye v tradicionnuju kuljtu ru Kіtaja / Срединное государство. Введение в традиционную культуру Китая. Москва: Муравей. 1998, 239.-245. стр.

¹² *karma* - Tulkojumā no sanskrita nozīmē „darbība”. Likums, saskaņā ar kuru nosaka cilvēka likteni pēc viņa darīšanām.

¹³ *Tjieņvan* (天王, Tiānwáng) – Debesu valdnieks

¹⁴ *Huņšei* (魂神, húnshén) – debesu gars

¹⁵ **Alimov Igor Aleksandrovič/ Алимов Игорь Александрович, Јермаков Мiхail Јевгенјевич/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Мартунов Александр Сергеевич/ Мартынов, Александр Сергеевич.** Sredinnoje gosudarstvo. Vvedeniye v tradicionnuju kuljtu ru Kіtaja/ Срединное государство. Введение в традиционную культуру Китая. Москва: Муравей. 1998, 239.-245. стр.

¹⁶ *Sjaošuo* (小说, xiǎoshuō) – īss stāsts, romāns. Paradās Senajā Ķīnā un atspoguļoja parasto ķīniešu pasaules gleznu, dzīvesveidu un pasaules uzskatu

budisma sjaošuo apkopojumā. Nav šaubu, ka augstāk minētājos kalnos lido mirušo cilvēku dvēseles. Šajā nozīmē aizrobežas pasaulei parādās pietiekami reāla ģeogrāģisāa atrāšanāa vieta. Dažreiz budistu sjaošuo figurē kāds bezvārda kalns ar diezgan aptuvenām koordinātēm. Atsevišķas aprakstīšanas detaļas liek meklēt to izskatu *Sumeru*¹⁷ kalnā, kas izpauž vertikālas ass ideju indobudisma pasaules gleznā.¹⁸

Populāra ķīniešu budisma citā pasaule ietver sevī daudzus dažādus neķīniskus aizsākumus: 33 debesu sfēras; septiņu dārglietu pilis; ritenis ar āķiem, kas saritinājās no rietumiem, lai sodīt grēciniekus, utt.¹⁹

Aizguvumi no citām zemēm stipri transformēja tēlaini tradīģionālo ķīniešu priekšstatu sistēmu par citu pasauli. Galvenās transformācijas notika pašā sākumā vai to priekšstatu struktūrā. Viņpasaules ideja bija populārā ķīniešu budisma fundamentā, izpauģoties pretstatā par elli un paradīzi. Iepriekšējās viņpasaules struktūras vietā, tagad ķīniešu tautas masu apziņā valda duāla struktūra, balstīta uz budistu morālām vērtībām.²⁰

Viņpasaule gaida to, ka ļaunie darbi pārvarēs reliģisko nopelnu; tikai izjģtot uz sevis atmērģtās viņam elles mokas, grēciniekam ļauj pārdzimt. Tādu elles noģimi Rietumu sinologi izmanto lģdzģgi kā viduslaiku kristietģbā, tikai ar vienu atšķirģbu: budismā attģrģšana, bet kristietģbā starp pagāģjuģo un nāģkamo dzimģšanu.

Ķīnieģu apziņa vieģli uztvģra budistu inferālas mitoloģģjas klasģsku simbolģku: melnu krāsu un dzelzs kā galvenos semantģkas elementus. Cilvģka priekģstatos par elli cieģi iestģprināģģas tādas mitologemmas kā aukstās elles, koki ar naģiem, virģšanas katli, elles putni, asģnskāri suņģ utt., kuri pārpģlģda budistu kanonģskas kombināģģģas – *sģtras*²¹.

---

¹⁷ *Sumeru kalns* – svģtā kalns budisma kosmoloģģģā, materiālā un garģģģā visuma centrs. It kā atrodas pasaulģ vģrs Ziemeļģiem.

¹⁸ **Alimov Igor Aleksandrovič/ Алимов Игорь Александрович, Јермаков Mihail Јevgenjevģc/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Martynov Aleksandr Sergeevģc/ Мартынов, Александр Сергеевич.** Sredģnģnoje gosudarstvo. Vvedenģje v tradģcionģģģu kulģģģģu Kģtāja/ Средģnģnoje gosudarstvo. Vvedenģje v tradģcionģģģu kulģģģģu Kģtāja. Moskva: Muравей. 1998, 241.-243. str.

¹⁹ **Alimov Igor Aleksandrovič/ Алимов Игорь Александрович, Јермаков Mihail Јevgenjevģc/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Martynov Aleksandr Sergeevģc/ Мартынов, Александр Сергеевич.** Sredģnģnoje gosudarstvo. Vvedenģje v tradģcionģģģu kulģģģģu Kģtāja/ Средģnģnoje gosudarstvo. Vvedenģje v tradģcionģģģu kulģģģģu Kģtāja. Moskva: Muравей. 1998, 241.-243. str.

²⁰ **Saso, Michael.** Buddhist and Taoist Notions of Transcendence. - Buddhist and Taoist Studies. Vol.1. Honolulu, 1977, 41. - 43. p.

²¹ *Sģtras* – fragmentārie izģteģģieni, aforģsmģ, pamatģdeģas. Budģsmā sģtras bija dialoga vai runas formā(parasti Budas, bodhisatvas vai patriarģa ar māģcekļģiem), kus veģdoģa māģģģas pamatu.

Paradīzes gleznas viņpasaulē paradās galvenokārt kontrasta dēļ un ne tik bieži kā elles gleznas, jo šo sižetu mērķis ir izolēt cilvēku no neticības un sliktiem darbiem, nobiedēt ar ilgām un ciešanām.

Tātad, budistu *sjaošuo* atspoguļo ķīniešu budisma panteona rāšanos. Morāles realizācija ikdienas dzīvē ir reliģisku nopelnu un grēku salīdzinājums. Izvēlēts ar augsto tiesu sods vienmēr ir taisnīgs un īpaši augsts, jo zemes un pazemes eksistēšanas statusi nav vienlīdzīgi.²²

---

²² Alimov Igor Aleksandrovič/ Алимов Игорь Александрович, Јермаков Mihail Јевгенјевич/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Мартынов Aleksandr Sergeevič/ Мартынов, Александр Сергеевич. Sredinnoje gosudarstvo. Vvedeniје v tradicionnuju kuljtu ru Kitaja/ Срединное государство. Введение в традиционную культуру Китая. Москва: Муравей. 1998, 251. – 254. стр.

4. Elle un viņpasaule

4.1. Kopējais priekšstats par dvēseli un viņpasauli budismā un daoismā

Budisms, daoisms un konfucianisms – trīs vaļi, uz kuriem stāv Senās Ķīnas kultūra.²³ Ķīnas reliģija ir unikāla. Daļēji to nosaka fakts, ka Ķīnas reliģija ir vienīgā lielā pasaules reliģija, kas izveidojās izolācijā, un to neskāra citu lielo pasaules reliģiju ietekme.

Ķīnas kultūrā no paša sākuma neeksistēja tas vienīgais salīdzinājams ar dvēseles jēdzienu. Ir zinātnieki, kas apstiprinājuši, ka izcila Ķīnas filozofijas tradīcija neatstāj vietu dvēselei, attiecīgi, tai nav priekšstata par dvēseli un nevar izveidot ne psiholoģiju, ne loģiku.

Vajag atzīmēt, ka ķīniešu apzīmējumu specifiku, kas nokļūst zem rietumu dvēseles noteikuma, galvenokārt sastāv no diferencilitātes neesamības un priekšstatu apvienošanas par garīgo un psiholoģisko realitāti.²⁴

Budistu izpratnē nāve neeksistē, jo, nomirstot, persona var kļūt par citu personu, suni, putnu vai kukaini. Dzīves apļa beigas nenotiek.²⁵

Ķīniešu tautas ticības pamatā ir priekšstats par to, ka viņpasaule ir ne tikai šīs pasaules atspoguļojums, bet arī tās turpinājums. Ķīnieši ticēja, ka visi elles iedzīvotāji, dievi vai dēmoni kaut kad bija cilvēki, un kā dzīvajiem, tiem bija vajadzības – ēst, dzert, drēbes, pat nauda un radnieku rūpes. Viņi varēja sniegt mirstīgajiem palīdzību. Tādēļ, centrālo vietu ķīniešu tautas ticībā aizņem mirušo senču kults. Ķīniešu priekšstats par dvēseli var izskatīties ļoti neskaidri un pretrunīgi, bet tieši ķīniešiem tie bija diezgan praktiski un pat ērti. Dvēseles jēdziens ķīniešu kultūrā bija cieši saistīts ar tradicionālo dzīvesveidu un ļāva rosināt raksturīgus konfliktus.²⁶

Ķīniešu priekšstati par viņpasauli bija primitīvi un palika attīstības līmenī, raksturīgs agrākām reliģiskām formām. Budisms piedāvāja tautas apziņai organizēto un noformēto

---

²³ <http://www.epochtimes.ru/content/view/40658/4/> (skatīts 1.05.2012, 22:28)

²⁴

<http://www.kitaymifologia.ru/index.php?r=36&heading2=%C4%F3%F8%E0,%20%E4%F3%F5%20%E8%20%E4%F3%F5%E8> (skatīts 2.05.2012, 11:35)

²⁵ **Oparin Aleksej Anatoljevič / Опарин Алексей Анатольевич.** Religii mira I Biblija / Религии мира и Библия. Москва: Факт. 2004, 91. стр.

²⁶ **Saso, Michael.** Buddhist and Taoist Notions of Transcendence.- Buddhist and Taoist Studies. Vol.1. Honolulu, 1977, 35. p.

viņpasaules dzīves kultu. Ne konfuciānisms ar to antropomorfismu, ne daoisms ar to anarhisko politeismu nedeva atbildi uz jautājumu par to, kas gaida cilvēku pēc nāves.²⁷

Ķīnas populārā budisma viņpasaule, tāpat kā cita pasaule ķīniešu pirmsbudisma priekšstatos, stipri birokrātizējas. Birokrātiskā budisma viņpasaules sistēmas pamatā ir to palikšana agrākajā etapā. Šī sarežģītā sistēma bija paredzēta, lai kalpotu budisma idejai par viņpasauli.²⁸

Ķīniešu tradīcijas mijiedarbības rezultātā elle parastā ķīniešu budismā iegūst pavisam jaunu jēgu un saturu. Pēc budista priekšstata, elle – ir vieta, kur nokļūs visi, kam grēki pārsvar reliģiskus nopelnus. Un tikai pēc pazemes tiesas atmērītām mokām grēciniekam dod iespēju pārdzimt par jaunu. Citiem vārdiem, elle – starposms starp pagātnes un nākotnes dzimstībām. Tajā laikā, kad reliģiski-filozofiskajā budisma tradīcijā elles uzturēšana – ir viena no dzimstības formām. Saskaņā ar šo koncepciju, starp pagātnes un nākotnes dzimstībām ir noteikts laika periods, kuras laikā dharmā iet pie jaunas dzimstības formas, sasniedzot kosmoloģiskas sfēras iegūšanas nākamās ķermenīgas dzīvības.²⁹ Šī sarežģīta ideja neiestiprinājās Ķīnas populārā budismā. Ta bija aizvietota ar priekšstatiem par viņpasauli, kurā pēc nāves cilvēka gaida viņpasaules atlīdzinājums un jaunās dzimstības iegūšana.

„Elle ir reliģisko mītu pazemes tiesas daļa. Ja ticēt leģendai, dvēsele pēc nāves nokļūst uz viņpasaules pazemes tiesu, saskaņā ar izdarīto dzīves laikā, cilvēks tiks mocīts, gaidot pārdzimstības cikla beigšanu. Tadā veidā, elli var nosaukt par grēcinieku dvēseles vietu, un ka viņpasaule ir cietums un vieta sodīšanai. Budisti ticēja, ka elle ir ceļš, kur nav ne prieka, ne harmonijas, bet ir seši pārdzimstības apļi. Cietumnieka elles ceļš ved pie ļaundara spoka.. Miruša cilvēka gars arī piedalās melnajā māģijā, šie galvenie gari ir dažādi.³⁰”

Ķīnā nebija viena viedokļa par to, cik cilvēkam ir dvēseles. Klasiskajā daoistu koncepcijā cilvēkam ir divi dvēseles veidi – *huņ*³¹ un *po*³², bez šaubām parādījās gaišs

---

²⁷ Tulkojums no Vanjaņ sjaošuo tekstiem

²⁸ **Jermakov Mihail Jevgenevič / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Mīr kitajskogo buddizma / Мир китайского буддизма. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья. 1994, 42. стр.

²⁹ **Jermakov Mihail Jevgenevič / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Mīr kitajskogo buddizma / Мир китайского буддизма. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья. 1994, 59. стр.

³⁰ <http://www.hudong.com/wiki/%E5%9C%B0%E7%8B%B1> (skatīts 27.04.2012, 23.48) tulkots noķīniešu valodas

³¹ *Huņ* (魂, Hún) – mirušo gars daoismā, kas pēc nāves nokļūst debesīs

³² *Po* (破, Pò) – gara vārds, kas pēc nāves paliek ar ķermeni

sākums *jan*³³ un tumšs sākums *jiņ*³⁴ (bija uzskatīts, ka cilvēkā ir trīs huņ dvēseles un septiņi po).³⁵ Šajā sistēmā ķermenī savienojās kopā visi elementi, tāpēc to iznīcināšanas rezultātā dvēsele pezūd.³⁶

Senie ķīnieši ticēja, ka pēc nāves cilvēka smagā, miesas dvēsele ar ķermeni paliek kapā un tika sūtīta Dzeltenā avota valstībā, taču vieglā un nemirstīgā huņ dvēsele aizlido uz debesīm. Kā domāja ķīnieši, zemes dvēsele po paradās grūtniecības laikā un aiziet ar mirušo ķermeni.³⁷

Dvēseles nemirsības ideja, un jaunas dzīvības iegūšana cieši saistītas ar viņpasaules atlīdzības priekšstatiem. Viņpasaules atlīdzības ideja nosaka populāra budisma ētisko saturu, regulē ikdienas dzīvi un budistu uzvedības normas.³⁸

Tuvajos Austrumos ir nostabilizējies priekšstats, ka “viss, kas ir dzimis, mirst”, bet Tālajos Austrumos nekas nebeidzas, jo “viss, kas ir dzimis, mirst, un viss, kas ir miris, dzimst”. Nepārtraukts ritms, kas nekad nebeidzas. Turklāt, var nākties ciest ne tikai par citiem nodarīto, bet arī par pašam sev sagādātajām ciešanām. Piemērām, cilvēks dzīvo neveselīgi, sabeidz veselību un nomirst. Arī par to tiek izrakstīts rēķins, jo ķermenis nav cilvēka īpašums, tas ticis iznomāts uz dzīves laiku. Ne tikai ķermenis – arī visa manta ir dota cilvēka garīgās izaugsmes un eksistenciālas pašatklāsmes mērķiem. Ja to izmanto citām nolūkām, sekas ir destruktīvas un gaida ciešanas.

Ķīnā elles jēdziens nesaraujami saistīts ar karmas jeb enerģijas nezūdamības likumu, savukārt Dievs ir noteicis likumus, un, ja cilvēks tos pārkāpj, Dievs viņu soda, nosūtot uz elli, kur valda mūžīgas ciešanas. Atšķirība ir tur, ka Tālo Austrumu tradīcijās Dievs cilvēku nesoda, viņš savus rēķinus maksā pats. Turklāt kļūdīties vēl nenozīmē, ka neko nevar labot, jo nokļūšana zemākajās pasaulēs ir pārejošs process – nevar būt mūžīgu ciešanu, jo nevar būt neizmērojams nodarījumu daudzums.

---

³³ *Jan* (阳, yáng) – polāra enerģija, kas ar Jiņ enerģijas mijiedarbību rada visumu. Viss pretējais Jiņ

³⁴ *Jiņ* (阴, yīn) – polāra enerģija, kas ar Jan enerģijas mijiedarbību rada visumu. Viss pretējais Jan

³⁵ **Jangutov Leonid Evgrafovich / Янгутов Леонид Евграфович.** Традиции и праджняпарамиты Китая / Традиции I pradznaramiti Kitaja. Улан-Удэ: Издательство Бурятского государственного университета. 2007, 83.стр.

³⁶ **Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти. Москва: Абсолют – Юни. 2009, 45. стр

³⁷ **Jangutov Leonid Evgrafovich / Янгутов Леонид Евграфович.** Традиции и праджняпарамиты Китая / Традиции I pradznaramiti Kitaja. Улан-Удэ: Издательство Бурятского государственного университета. 2007, 83.стр.

³⁸ **Jermakov Mihail Jevgenevic / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Мир китайского буддизма / Мир китайского буддизма. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья. 1994, 42. стр.

Ķīnas tradicionālajā pasaules uztveršanā cilvēka dvēsele pēc nāves nokļūst Debesīs pie pirmsenča un paliek par dzīvo senču aizsardzību. Vai, ja apbēdīšanas rituāls ir izpildīts nepareizi, tad dvēsele pārvēršās sliktajā garā. Citus dvēseles transformācijas variantus tradicionālajos ķīniešu priekšstatos nebija. Ķīnietim ar viņu racionalitāti un pragmatismu daudz svarīgāk bija dzīves organizācija šajā pasaulē, šodien un tagad.³⁹ Tādēļ nav brīnumaini, ka priekš ķīniešu tradicionālās pasaules uztveršanas glābšanas ideja bija nepieejama, ko mācīja budisms, ienākdams Ķīnā. Lai cik tas nebūtu paradoksāli, budisma mācība par glābšanu, iegūva popularitāti Ķīnā. Tas kļuva iespējams, pateicoties iespējai tikt pie glābšanas, reālajā dzīvē.⁴⁰

Mācība par glābšanu cieši saistīta ar priekšstatiem par viņpasauli.

Pirmsbudisma Ķīnā priekšstati par viņpasauli nebija īpaši izstrādāti. Šajos priekšstatos, viņpasaule – mirušo valstība, kas kontrastēja dzīvo pasaulei. Šī ir pasaule, kur dzīvo dievības, gari un citas mitoloģiskās būtnes.⁴¹

Budisms iedeva Ķīnai rūpes par viņpasauli, izcilo rituālu, dziedāšanu, mūziku. Budisms valzināja iztēli ar diezgan poētiskām leģendam par viņpasauli. Tradicionālas ķīniešu reliģiskās ticības cieta no skaidrības trūkuma. Šis trūkums bija papildināts ar budismu, ar to bezgalīgu leģendu un dievību kultu krājumu, un reliģisko ikonogrāfiju. Budistu kults uztvāra arī senās tautas māģiskos vārdus, daudzu dievību un garu sazināšanās veidu. Budisma ceremonijā plaši izmantota vizuālā māksla, mūzika, rituālās dejas. Priesterība, dievību tempļi un to attēli parādījās Ķīnā budisma ietekmēšanas dēļ. Parastam ķīnietim imponēja budisms, sludinādams līdzjūtību, pie katras dzīvas būtnes uz zemes, vinkāršību un ekonomiju dzīvē, bet noraidīja viena cilvēka dominēšanu virs otra, vardarbību un alkatību.⁴²

Viduslaikos Ķīnā parādījās trīs dvēseles koncepcijas, saskaņā ar kurām viena dvēsele eksistē tabulā ar cilvēka vārdu uz ģimenes altāru, otra – kapā, bet trešā nokļūst ellē vai

---

³⁹ **Jangutov L.E., Vetluzskaja L.L. / Янгутов Л.Е., Ветлужская Л.Л.** Filosofsko-soteriologiceskie aspekti Abhigharmi, Pradžnjaparamiti i Tantri v budizme Kitaja, Tibeta i Burjatii / Философско – сотериологические аспекты Абхидхармы, Праджняпарамиты и Тантры в буддизме Китая, Тибета и Бурятии. Улан-Удэ: Издательство Бурятского государственного университета. 2010, 96. – 97. стр.

⁴⁰ **Porsneva Elena Borisovna / Поршнева Елена Борисовна.** Religioznie dostizenija posdnesrednevekovogo Kitaja: Problemi ideologii / Религиозные достижения позднесредневекового Китая: Проблемы идеологии. Москва: Наука. 1991, 51. стр.

⁴¹ **Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kuljuri Kitaja / История Культуры Китая. Санкт-Петербург: Лань. 1999, 184. стр.

⁴² <http://www.chinastar.ru/rus/1/3/3/> (skatīts 16.04.2012, 19:22)

debesīs. Daoistu tradīcijā bija priekšstats par cilvēka 7 vai 12 dvēselēm, tomēr tie neradīja iespaidu uz tautas apziņu. Bija arī gadījumi, kad tika pieļauta tikai vienas dvēseles eksistēšana. Viduslaikos ar budisma ietekmi ķīnieši apguva attīrīšanās ideju, kurā cilvēka dvēsele izcieš sodu par dzīves laikā izdarītajiem grēkiem.⁴³

Senajā Ķīnā ticēja, ka pēc nāves cilvēka dvēsele pārvietojas uz garu mītni, kas folklorā netieši atdalījās no senču dvēselēm. Budisma tekstos daudzviet teikts, ka piedzimt par cilvēku ir ļoti reta izdevība, un šī iespēja noteikti jāizmanto garīgai praksei. Retā iespēja tiek skaidrota arī matemātiski – dzīvnieku, izsalkušo garu un elles valstību būtņu skaits ir tik milzīgs, ka piedzimt par tārpu ir daudz reālāk nekā par cilvēku. Budisma ellē gan nebūs jāpaliek mūžīgi, bet daudzi miljardi gadu ir garantēti.⁴⁴

Tādas dvēseles izpratnes raksturīgs piemērs pierakstīts *Modzi*⁴⁵ darbā „Lihuoluņ” (离和论, Lihuōlùn) pašā budisma izplatīšanās sākumā. Traktāta apliecina: „Budās ceļš apgalvo, ka cilvēks pēc nāves atkal piedzimst, bet es neticu šī apgalvojuma taisnīgumam.”⁴⁶ Atbildot uz šo, budisma apoloģēts min vienu no ķīniešu apbēdīšanas rituāliem, saskaņā ar kuru vajadzēja izkliegt miruša cilvēka vārdu, lai viņu dvēsele atgriežas atpakaļ, pēc kā radās jautājums: „Ja (cilvēks) nomira, tad kas tiek saukts?” Atbilde: „Viņa dvēsele.” *Modzi* atkal jautā: „Ja dvēsele atgriežas, tad (cilvēks) atkal atdzīvinās, bet ja dvēsele neatgriežas, kur tad tā paliek?” „Kļūst par mirušo dvēseli – velnu.” Tad *Mo dzi* secina: „Tā patiešām ir, tajā laikā kad mirušais ķermenis sapūst, dvēsele neiznīcinās. Ķermenis ir kā piecu graudaugu saknes un lapas. Saknes un lapas izaug, pēc nepieciešamības nomirst, bet sēklas, vai tiešām var pazust?”⁴⁷

Ideja par dvēseles pārvietošanu atnāca Ķīnā no Indijas un izplātījās tur kopā ar budismu. *Reinkarnācija*⁴⁸ bija pretrunā ar ķīniešu pasaules uzskatu. Senie ķīnieši ticēja, ka pasaule ir vienīga un nedalāma, ka mūžīgais *dao*⁴⁹ eksistē jau pirms laikiem. Ķīnieši ticēja,

---

⁴³ **Bays Jan Chozen** . Jizo Bodhisattva: Guardian of Children, Travelers, and Other Voyagers. Boston: Shambala Publications. 2002, 99. – 100.p.

⁴⁴ **Leonid Evgrafovich Jagutov / Леонид Евграфович Ягутов**. Традиции и праджняпарамиты Китая / Tradiciji I pradznaparamiti Kitaja. Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета. 2007, 86.стр.

⁴⁵ *Modzi* (墨子, Mòzǐ) – 480 – 400.g.p.m.ē. Izcils filozofs un Konfucija kritiķis.

⁴⁶ *Modzi* citāta no „Lihuoluņ” (离和论, Lihuōlùn) darba. Tulkots no ķīniešu valodas

⁴⁷ **Leonid Evgrafovich Jagutov / Леонид Евграфович Ягутов**. Традиции и праджняпарамиты Китая / Tradiciji I pradznaparamiti Kitaja. Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета. 2007, 86.стр.

⁴⁸ *Reinkarnācija* – dvēseles pārvietošana, saskaņā ar kuru visas dzīvas nemirstīgas būtības iemiesojās atkal un atkal noviena ķermeņa otrajā.

⁴⁹ *Dao* (道, dào) – no ķīniešu valodas burtiski „ceļš”. Cilvēka īstais un taisnīgais dzīves ceļš.

ka pēc nāves cilvēku gaida ilgstoša ceļošana, tam vajadzēja būt labi gatavam. Milzīgās valdnieku apbedīšanas un parastu cilvēku pieticīgās apbedīšanas apstiprina šo domu: viņpasaulē dvēselei būs nepieciešams viss, kas bija vajadzīgs dzīves laikā. Valdnieku kapos lika visu, pie kā viņi bija pieraduši savā dzīvē: bagātības, ēdieni, apģērbi, sievas un kalpi. Tāds aprīkojums apstiprināja to, ka viņi gribēja dzīvot laimīgi un bagāti tajā pasaulē, bet atgriešanās nebija viņu plānos. Senie ķīnieši uz jautājumu: „Kad cilvēks atgriezīsies pēc nāves?”- bija acīmredzams: nekad.⁵⁰

Daoistu kosmoloģijā cilvēks ir daļiņa no kosmosa, dažu vielu sakausējums, kas pēc nāves izkaisīsies uz maziem atomiem, bet priekš enerģētiskās daļas sagatavots cits liktenis – apvienojums ar absolūto enerģiju, vēlamā tikšanās ar pirmsākumu, kas solīja neaprakstāmo baudījumu. „Tagad es piedzīvojis pārveidošanu un ceļoju bezgalībā kopā ar dao. Es kopā ar Jiņ un Jan to plūsmā. Izveidošana un pārveidošana kļuva man kā māte un tēvs, debesis un zeme kļuva man kā guļasvieta, pērkonis un zibens kļuva man kā bungas un nopūti, saule un mēness kā lampa un svece, zvaigzne un zvaigznājs kā pērle un nefrīts. Ķermenis mans līdzsakarīgs dabai, nav jūtu un aizraušanās. Nofiltrē mani – es nebūšu caurspīdīgs, trin – es nebūšu truls. Nekustoties, saniedzu, nezinot nogurumu.”⁵¹

Skaidrs, ka katra daoista mērķis bija apvienošana ar dao. Neviena no viņiem neapmainīja garīgo esamību uz fizisko stāvokli.⁵²

Daoisti neticēja, ka dvēsele ir nemirstīga. Nemirstīgs un bezgalīgs bija tikai dao un vienīgā dzīves enerģija, radošās vielas, lietas, ķermeņus un šķīdrumus no haosa. Tā arī bija cilvēka iekšienē un pēc nāves izkļiedējās dabā. Daoismā lielu uzmanību pievērta fiziskās dzīvības pagarināšanai, veselības saglabāšanai, un illgmūžības iegūšanai. Nemirstība, daoistu satratā, bija bezgalīgi gari fiziskā dzīve, bet ar laiku priekšstati par nemirstību izmainījās: patiesam daoistam, kā agrāk bija minēts, vajadzēja apvienoties ar dao. Tajā ceļa laikā ķermenim parādījās pārdabiskās spējas: cilvēks var lidot pa gaisu, kļūst neredzams, var būt dažādās vietās vienlaicīgi un pat saspīest laiku. Ilgu meditāciju un vingrinājumu procesā

---

⁵⁰ **Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Vse tajny reinkarnacii. Realnost zizni posle smerti / Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти. Москва: Абсолют – Юни. 2009, 42. – 43. стр.

⁵¹ Džan Pindzi (张平子, Zhāng Píngzǐ) citāta. Ķīniešu filozofs, domātājs, dzejnieks, valsts darbinieks un zinātnieks. Dzīves gadi: 78. – 139. g.m.ē.

⁵² **Lisevic Igorj Samojlovic / Лисевич Игорь Самойлович.** Literaturnaja mysľ Kitaja na rubeze drevnosti i Srednih vekov / Литературная мысль Китая на рубеже древности и Средних веков. Москва: Наука. 1979, 37. стр.

daoista apziņa arī transformējās, un viņš jau kļūst nemirstīgs, tas nozīmē – pāriešana uz citu enerģētisku eksistēšanas līmeni. Tomēr, pat šajā gadījumā, runa bija par ķermeņa un dvēseles apvienošanu. Ķermeni un dvēseli var salīdzināt ar sveci un vasku. „Svece deg līdz tam, kamēr kūst vaska, bet kad tas beidzās, uguns beidz degt.”⁵³ Ķermenis daoistu tradīcijā – dvēseles eksistēšanas nosacījums, tādēļ nemirstības iekšienē tiem vajag ieiet kopā.⁵⁴

Kosmos parādījās kā ideāls, harmonisks un pastāvīgi mainīgs, tāpēc šeit nevarēja rasties reinkarnācijas ideja. Ķīnas kultūrai bija sveši tādi jēdzieni kā *sansara*⁵⁵ un *mokša*⁵⁶, jo senie ķīnieši vērtē personību un katra cilvēka individuālu esamību. Tādēļ, Ķīnā budisms bija satikts diezgan negatīvi, tieši reinkarnācijas jautājumā notika viskarstākās diskusijas. Daoisti nevarēja pieņemt ideju, ka cilvēks nav sava likteņa īpašnieks. Arī dvēseles pārvietošanās teorija gāja pretrunā ar tik ievēroto senču kultu. Līdzīgi šamanismam, cilvēks ir trijdaļīgs un pēc nāves sadalās: 1. daļa aiziet uz debesīm, 2. paliek kapos, lai pieņemtu ziedojumus, 3. apmetas templī vai paliek pie savas ģimenes mājās. Šādu, “pareizu” sadalījumu nodrošināt palīdz īpašs rituāls, kas ilgst 100 dienu. To dara daoistu priesteri: saka īpašas lūgšanas, pienes upurēdienes, dedzina īpaši šim nolūkam paredzētu papīrmaudu. Turklāt, lai mirušajam viegli pārvietoties, tam dāvina transporta līdzekļus: automašīnas, lidmašīnas, kuģus no papīra.

Budisms uzvarēja, bet to doktrīna stipri izmainījās pēc daoisma ietekmes, un Ķīnā attīstījās īpaša kustība - *čaņbudisms*⁵⁷.⁵⁸

Kopumā reinkarnācijas ideja Ķīnā nepalika kā noteikta, tā vienmēr savienojās ar daoistu priekšstatiem par dzīvi kā sapni, par sava gara un ķermeņa pilnveidošanu. Tas ir tādēļ, ka ķīniešu senā tradīcija aicināja ķīniešus muļīgi dzīvot savā izskatā un iet prom bez

---

⁵³ Ge Hun citāta (葛洪, Gě Hóng) – ķīniešu daoistu zinātnieks, alķīmiķis. Dzīves gadi – (283. – 343. g.m.ē.)

⁵⁴ **Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Vse tajny reinkarnacii. Realnost zizni posle smerti / Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти. Москва: Абсолют – Юни. 2009, 46. стр.

⁵⁵ *sansara* – pārdzimstības cikls

⁵⁶ *mokša* – atbrīvošana no dzimstības un mirstības cikla

⁵⁷ *čaņbudisms* (禪, chán) – ķīniešu budisma skola. Parādās 5.-6.gs.m.ē. Mahajanā budisma un tradīcionālas ķīniešu mācības sajaukums

⁵⁸ **Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Vse tajny reinkarnacii. Realnost zizni posle smerti / Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти. Москва: Абсолют – Юни. 2009, 46. – 47. стр.

atgriezšanas, tikai ne pārdzimt daudz reižu, lai sasniegtu apgaismību. Ķīnietis to varēja sasniegt vienas dzīves laikā.⁵⁹

„Cilvēks seko Zemei, Zeme seko Debesīm, Debesis seko Dao, Dao seko dabiskumam.”⁶⁰ Debesu, zemes un cilvēka vienotība – ideāls, ko gadsimtiem cenšas panākt ķīnieši.⁶¹

4.2. Elle ķīniešu vispārējā izpratnē

Senajā Ķīnā bija daudz dažādu kompleksu iedomu, saistītu ar nemirstības ideju, kā arī ar attīstību apbēdīšanas tradīcijās, liek iedomāties par tik pat attīstītu viņpasauli. Taču šis apstiprinājums izradījās kļūdīgs. Ja ņem vērā rakstu avotus, ķīniešu domas par viņpasauli ir īpaši atpalikušas un ļoti ilgstošu laiku palika attīstības līmenī, kas bija raksturīgs agrākām reliģiskām formām. Turklāt, šiem ticības tipiem ir vairāki diahroniskie un reģionālie to varianti.⁶²

Vispār ķīniešu izpratne par elles ainu diezgan atšķiras no citām. Pat starp dažādām Ķīnas reliģijām var sastapt gandrīz pilnīgi pretējas idejas.⁶³ Budismā elle ir vieta, kur valda „melns” būtnes, kas ir pilnas ar naidu un ļaunprātību. Ir daži elles līmeņi – centrā ir ugunīga elle, bet apkārt aukstā. Uzturēšanās ellē nav bezgalīgi ilga. Kad negatīvā karma attīrās, dvēsele nomirst un pārdzimst vēl augstākajā pasaulē.

Pirmsbudisma laikā, ķīniešu mitoloģijā tilts funkcionē kā dzīvo un mirušo pasaules, dievību un garu savienošana.⁶⁴ Sākotnējā tiltu funkcija ķīniešu budismā kļuva nedaudz

---

⁵⁹ **Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Vse tajny reinkarnacii. Realnost zizni posle smerti / Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти. Москва: Абсолют – Юни. 2009, 49. стр.

⁶⁰ Laodzi citāta

⁶¹ <http://www.epochtimes.ru/content/view/40658/4/> (skatīts 1.05.2012, 22:39)

⁶² **Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kuljuri Kitaja / История Культуры Китая. Санкт-Петербург: Лань. 1999, 183. – 187. стр.

⁶³ **Howard, Angela Falco.** Chinese Sculpture. Yale University Press. 2006, 425.p.

⁶⁴ **Juan Ke / Юань Ке.** Mify drevnego Kitaja / Мифы древнего Китая. Москва: Наука. 1987, 64. – 69. стр.

sarežģītāka, papildinājās ar priekšstatiem apziņā, tilts kļuva kā savienošanas saite pārdzimstības aplī, ko cieš visas dzīvās būtnes.⁶⁵

Budistu tekstos sastopamas arī citi ķīniešu mitoloģijas pirmsbudisma elementi, apliecinot to ietekmi uz budismu: upe - robeža, atdaloša dzīvo pasauli no mirušo pasaules, siena – viņpasaules robeža, vārti – sakrāla ieieja mirušo valstībā.⁶⁶ Ķīniešu budisms populārā formā bija aizņēmis šos elementus un izmantoja budistu kontekstā vai pirmsākuma veidā, vai ar dažām izmaiņām.⁶⁷

Pazemes tiesa agrākajā ķīniešu budismā bija neatkarīga un atsevišķa izglītība. Ar laiku, pazemes tiesa tika iekļauta diezgan vēlajā noformētajā priekšstatā par elli, kā par birokrātisko aparātu, sastādītu no desmit apakšnodaļām. Šajā sistēmā pazemes tiesa kļuva par pirmo apakšnodaļu, kur pēc nāves nokļūst cilvēka dvēsele. Par pēdējo, desmito apakšnodaļu šajā birokrātiskajā aparātā, kas nodarbojās ar sodītu dvēseles atgriešanu jaunajā pārdzimstības aplī, kļuva Pilsēta, kur maina izskatu.⁶⁸

Elle ķīniešu tradīcijā saucās kā *Huancjuaņ*⁶⁹. Ja tulkot burtiski, tas nozīmē - Dzeltenie avoti. Cilvēks sastāv no daudzām dvēselēm, pēc nāves laba daļa no tām nokļūst debess paradīzē, bet „netīrā” daļa – uz šiem Dzeltenajiem avotiem. Eksistēšana tur ir nelīksmīga un skumja, tā ir ēnu pasaule, kur nav ne gaismas, ne dzīvības.⁷⁰

„Huancjuaņ, ķīniešu kultūrā attiecas uz nāves dzīvesvietu. Sasniedzis dzeltenās krāsas ūdens avotu, atkarībā no tā, kā bija apbēdīts mirošais cilvēks, tādā veidā Dzeltenā avota senās zemēs mirušais cilvēks, paliek dzīvot viņpasaules zonā.”⁷¹

„Cilvēki ticēja, ka viņi varēs pacelties augšā, debesīs, nebūs sodīti ellē, vai tas būs domāšana reliģiskajā vai zinātniskajā teorijā, piekritīs, ka elle ir šausmas, tādā veidā cilvēki

---

⁶⁵ **Jermakov Mihail Jevgenevič / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Mir kitajskogo buddizma / Мир китайского буддизма. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья. 1994, 49. стр.

⁶⁶ **Jermakov Mihail Jevgenevič / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Mir kitajskogo buddizma / Мир китайского буддизма. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья. 1994, 93. - 101. стр.

⁶⁷ **Alekseev Vasilij Mihajlovič / Алексеев Василий Михайлович.** Kitajskaja narodnaja kartina / Китайская народная картина. Москва: Наука. 1966, 140. стр.

⁶⁸ **Rozenberg Otton Ottonovič / Розенберг Оттон Оттонович.** Trudy po buddizmu / Труды по буддизму. Москва: Наука. 1991, 91. стр.

⁶⁹ *Huancjuaņ* (黄泉, huángquán) - viņpasaule

⁷⁰ **Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kuljuri Kitaja / История Культуры Китая. Санкт-Петербург: Лань. 1999, 189. стр.

⁷¹ <http://www.hudong.com/wiki/%E9%BB%84%E6%B3%89> tulkots no ķīniešu valodas (skatīts 5.05.2012. 16:54)

pasaulē pastāvīgi dara labumu, lai nopelnīt atbalsu no karmiskiem „kreditoriem” – ceļu uz debesīm.”⁷²

Mūsu ēras sākumā pilnīgi iestiprinājās priekšstats par Dzeltenajiem avotiem, pie kuriem mirušo dvēsele cenšās nokļūt, precīzi sakot, to „materiālā” zemes substancija *Po-gui*⁷³. Citas viņpasaulē ģeogrāfiskā atrašanās vietas reālajā pasaulē, bija diezgan nenoteiktas – *Kuņluņ*⁷⁴, *Taišaņ*⁷⁵ kalnu ziemeļi, ziemeļ-rietumi. Ir svarīgi atzīmēt, ka pirmsbudisma priekšstats par citu pasauli pavisam nav ētiskas loģikas, kas sadala labo un ļauno dvēseles.⁷⁶ Šie kalni nav nejausi minēti kā viņpasaulē atrašanās vieta. Tas ir saistīti ar ķīniešu arhaiskām ticībām: totēmismu un animismu. Saskaņā ar totēmiskiem un animiskiem priekšstatiem, kals tika uztverts arī kā sencis-totēms, un kā senča apbēdīšanas vieta, kā dievību un garu dzīves vieta.⁷⁷

Daoismā nav ietvērtas ētiskas interpretācijas. Nebija iespējama gara eksistēšana kā īpaša nemirstīga būtne un varēja novērst nemirstību ne tikai garīgu, bet arī fizisku.

Priekšstats par *Diju*⁷⁸ atnāca kopā ar budismu, kas ienesa tradicionālajā ķīniešu idejā ciešanas par izdarīto. *Diju* burtiski nozīmē zemes, jeb pazemes cietums, kas kļūst vairāk un vairāk izmantota sākot no ķīniešu budisma pirmajiem gadsimtiem, līdz pat mūsdienām. Atsevišķas epizodes lika domāt, ka parastā budista apziņā elli, jeb zemes cietumu uztver burtiskā prozaiskā nozīmē, it kā paņamtas no zemes reālītātes.⁷⁹ Tas apgalvo morālu un ētisku sistēmas normu, par to parkāpumu sodīja pazemes tiesā. Bija sīka klasifikācija, par ko un kāds sods gaida grēciniekus, deva aprakstus elles mokām, pat nosauca elles spīdināšanas inventāru. Tas viss liek domāt, ka tieši šie instrumenti tiek lietoti citā pasaulē.

---

⁷² <http://baike.baidu.com/view/89774.htm> tulkots no ķīniešu valodas (skatīts 6.05.2012. 03:13)

⁷³ *Po-gui* (魄鬼, Pòguǐ) – mirušā cilvēka zemes substance

⁷⁴ *Kuņluņ* (昆仑, Kūnlún) – viena no lielākām Āzijas kalnu grēdām, kas sākās no Pamira puses līdz pat Sino-tibetiešu kalniem. Kalna grēdu garums ir 2500km, bet augstums 7167m.

⁷⁵ *Taišaņ* (泰山, Tàishān) – Austrumu kalns, atrodas Šaņdun (山东, Shāndōng) provincē. 1545m augsta. Viena no pieciem svētiem kalniem daoismā

⁷⁶ **Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kuljturi Kitaja / История Культуры Китая. Санкт-Петербург: Лань. 1999, 190. стр

⁷⁷ **Juan Ke / Юань Ке.** Mify drevnego Kitaja / Мифы древнего Китая. Москва: Наука. 1987, 64. – 69. стр.

⁷⁸ *Diju*(地狱, dìyù) - pazeme

⁷⁹ **Alimov Igor Aleksandrovic/ Алимов Игорь Александрович, Jermakov Mihail Jevgenjevic/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Martynov Aleksandr Sergeevic/ Мартынов, Александр Сергеевич.** Sredinnoje gosudarstvo. Vvedeniye v tradicionnuju kuljtu ru Kitaja/ Срединное государство. Введение в традиционную культуру Китая. Москва: Муравей. 1998, 244 стр.

Vēlā tautas kultūra ļoti viegli uztvēra budisma mācību par pārdzimstību un, piešķirot tam animistiskās formas, ietvēra savā sfērā.⁸⁰ Tie, kas darīja tikai labumu, atkal piedzimst karaļa, ģenerāļa vai amatpersonas izskatā; mazāk labumu darītāji – tirgotāja, lauksaimnieka, amatnieka un zinātnieka, vai pat atraitnes, bāreņa izskatā. Pēc tam nāk sods kā piedzimšana dzīvnieku, putnu, kūkaiņu un rāpuļu izskatā. Pēc senķīniešu viedokļiem, nomirušo gari devās pie Dzeltenajiem avotiem, vai *Haoli*⁸¹ vietā, vai *Taišan*⁸² kalnā, bet viņu likteni izskata zemes un kalnu gari. Bija seši pārdzimstības veidi. Visaugstākā notiem bija pārdzimstība uz debesīm, kas pielīdzinājās paradīzei vai nirvānai. Otra iespēja bija pārdzimstība uz zemes cilvēka izskatā. Trešais ceļš – pārdzimstība ūdens dēmonu pasaulē. Šīs trīs iespējas lielākā vai mazākā mērā tika uzskatītas par vēlamām. Trīs palikušās pārdzimstības bija nevēlamas un tika uzskatītas kā sods par grēkiem pagājušajā dzīvē. Ceturtais veids bija pārdzimstība pazemes dēmonu pasaulē, elles kalpu izskatā. Piektais – palikušo dēmonu pasaulē, pēc budistu ticības izsalkušo garu izskatā, kas bezjēdzīgi lido pa pasauli. Sestais – dzīvnieku pasaulē, tai skaitā kukaiņi un pat augi. No sešām pārdzimstībām tikai viena bija mūžīga – dzīve uz debesīm. Visas palikušās pārdzimstošās būtnes pēc tērmiņa beigām nomira un parādījās pirmajā līmenī, kur viss sākās no jauna.⁸³

Budista apziņā citai pasaulei ir vertikāla konstrukcija. Pašā augšā ir budistu paradīze, bet lejā – elle, pezemes valstība. Ir karstās un aukstās elles, kā arī jauktās jeb nenoteiktās moku vietas. Aukstajās ellēs valda tāds sals, ka būtnes aizsmok un vairs nespēj pabļaut, no lielā aukstuma uzmetas čūlas un augoņi, ļaudis mirst lielās mokās, tad atdzīvojas, lai atkal ciestu. Savukārt, vienu no karstajām ellēm aptver sakarsētas dzelzs pamatnes, šeit būtnes cīnās viena pret citu, karo, kamēr viena otru nogalina, atdzīvojas un atkal karo.⁸⁴ Jāatgādina, ka budismā elle un arī citas Samsāras pasaules tiek uzskatītas par apziņas stāvokļiem, kas saistās ar cilvēka bailēm, velmēm, emocijām un nevis ar telpisko atrašanās vietu.

---

⁸⁰ **Torcinov Evgenij Alekseevič / Торчинов Евгений Алексеевич.** Daosim. Opyt istoriko-religiovediceskogo opisaniya / Даосизм. Опыт историко-религиоведческого описания. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья. 1993, 160. – 174. стр.

⁸¹ *Haoli* (蒿里, hāolǐ) – citā pasaule

⁸³ <http://wushu.pp.ua/istoriya-kitaya/kitajskaya-mifologiya/6651-yudu-obitel-dush-umershix.html> (skatīts 18.05.2012, 20:50)

⁸⁴ **Haintaeva Jelena Iljinična / Хантаева Елена Ильинична.** Predstavlenie o nirvane v amidaisticeskih tradicijah stran Centraljnoj i Vostocnoj Azii / Представление о нирване в амидаистических традициях стран Центральной и Восточной Азии. 214. – 215. стр.

9.gs.m.ē. parādījās 24 *Fendu*⁸⁵ pilsētas pazemes tiesas apraksti. Tajā laikā ķīniešu budistiem parādījās priekšstats par desmit *Diju* līmeņiem jeb zālēm. Apmērām 13-15.gs.m.ē., kad veidojās tautas sinkrētiskā reliģija, bija dibināta gan viņpasaules dievu hierarhija, ar vadītāju *Judi*⁸⁶, kuram pakļāvās mirušo dievs *Didzanvan*⁸⁷. Turklāt, vēl ir *Dunjuedadi*⁸⁸, imperators, kam pakļauti 10 *Diju* karaļi.

Ellei *Diju* ir 10 līmeņi, katram līmenis ir 16 zāles, kur norisinās sodīšana.

4.3. Desmit elles līmeņi budismā

Pēc antīkiem ķīniešu priekšstatiem, elli var iedomāties desmit līmeņos. Uz katru var nokļūt mirušo gari, atkarībā no ļauno darbu smaguma.

1. Virs lielas jūras, uz Melnā ceļa pie Dzeltenajiem avotiem notiek sodīšana. Vispirms visi ellē pārdzimuši nonāk pirmajā līmeni, kur tos sodīs *Čankuan van* (猖狂王, Chāngkuáng wang), un, saskaņā ar grēku smagumu, nosūta uz kādu elles vietu lai izpirktu grēkus. Ja, piemērām, dzīves laikā ļauno darbu daudzums bija ekvivalentas labiem darbiem, tad parādījās iespēja atbrīvoties no soda, uzreiz pārvietoties uz desmito līmeni un pārdzimt pa jaunu.⁸⁹

Tajā pašā līmenī uz terases atrodas „grēku spogulis”⁹⁰, pagriezts uz austrumiem, kur parādās visas ļaunās darīšanas, pat ja visviltīgākais gribēs apmanīt, tas neizdosies, jo fakti uzreiz būs redzami.⁹¹

Šeit arī atrodas *dzjičan*⁹², *kečan*⁹³, *vudzinsuo*⁹⁴. Šeit nokļūva mūki, kas ņema naudu par lūgšanas lasīšanu nomirušam cilvēkam, neizlasot līdz galam. Pirmais līmenis ir arī tā

⁸⁵ *Fendu* (酆都, Fēngdū) – viņpasaules galvaspilsēta

⁸⁶ *Judi* (玉帝, Yùdì) – Nefrīta imperators, daoistu augstākā dievība

⁸⁷ *Didzan van* (地藏王, Dìzàng wang) – zemes krātuves valdnieks

⁸⁸ *Dunjuedadi* (东岳大帝, Dōngyuèdàdì) – Austrumu kalna lielais imperators

⁸⁹ skatīt pielikumu № 1

⁹⁰ skatīt pielikumu № 2

⁹¹ **Maljavin Vladimir Vjaceslavovic / Малявин Владимир Вячеславович.** Kitajskaja civilizacija / Китайская цивилизация. Москва: Астрель. 2003, 228. – 229. стр.

vieta, kur sūta pašnāvniekus. Šo grēku uzskata kā vissmagāko, tāpēc mokas, kurus pacieš pašnāvnieki ellē, arī ir visbargākās. Viņi vairākas reizes iziet caur sāpēm un mokām, kas viņiem bija pašnāvības laikā. Izņemot tos gadījumus kad iemesls bija pienākuma apziņa, dēla cieņa vai vēlme saglabāt šķīstību

Atpakaļ uz zemes pārvēršas *izsalkuša demona*⁹⁵ izskatā, pēc debess dotā dzīves laika beigšanās, viņi nokļūst *Vansičen*⁹⁶ pilsētā, no kurienes ved ceļš pie citas dzimšanas. Bija ticība, ka viņi var atgriezties uz zemes un vēlreiz pārdzimt, ja viņiem izdosies iemiesoties citā ķermenī. Tādēļ mirušo cilvēku dvēseles dzinās pakaļ dzīvam cilvēkam, cenšoties nomocīt līdz nāvei.

2. Otrais līmenis atrodas uz dienvidiem zem jūras, kur vadītājs ir *Čudzian van* (出疆王, Chūjiāng wang) . Tā ir auksta vieta ar ledu apkārt. Tie, kas dzīves laikā rādīja kailo ķermeni, lai piesaistītu pretējo dzimumu, nokļuva šajā elles daļā un tur arī kailie sasala.⁹⁷ Tur pat otrajā līmenī ir vieta ar fekālijām, kur nosūta grēciniekus, kas krāpa sievu vai vīru. Viņi peld fekālijās starp smirdošām smakām, laiku pa laikam iegrimst iekšā vai iznirs ārā. Tadā veidā viņi maksā par savām netīrajām darīšanām.⁹⁸⁹⁹

3. Trešajā elles līmenī valda *Sundi van* (松地王, Sōngdì wang) . Atrodas dienvid – austrumu pusē zem jūras. Šī vieta saucās „elles kolonna”.¹⁰⁰ Visi tie, kas dzīves laikā ļoti bieži nodevās seksuālajām izpriecām, tai skaitā, runājot par mūsdienīgumu, pirka drukātas publikācijas vai erotiskā satura filmas, vai arī pats filmēja kaut ko līdzīgu. Arī tie, kas domāja, ka imperators nerūpējās par kalpiem, ierēdņi, kas lietoja savu vārdu kā priekšrocību pēc nāves, bija sūtīti šajā elles vietā. Šeit viņiem liks apkampt sakarsētu līdz sarkanai krāsai kolonnu, viss ķermenis būs asinīs, viņu miesa paliks kā sadeguša gaļa, nomirs no sāpēm, pēc tam atdzimstot, atkal nomirs. Viņu mokas nevar izteikt ar vārdiem.¹⁰¹

---

⁹² „Dzjičan” (饥场, jīcháng) - „izsalkuma pagalms”

⁹³ *Kečan* (渴场, kěcháng) - slāpes pagalms

⁹⁴ *Vudzinsuo* (武经所, wǔjīngsuǒ) - svēto rakstu aizpildīšanas kamera

⁹⁵ *Egui* (饿鬼, èguǐ) – izsalcis demons

⁹⁶ *Vansičen* (忘死城, Wàngsǐchéng) – par velti mirušo pilsēta

⁹⁷ skatīt pielikumu № 4

⁹⁸ skatīt pielikumu № 5

⁹⁹ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:12)

¹⁰⁰ skatīt pielikumu № 6

¹⁰¹ <http://www.china-voyage.com/2011/01/kitajskij-ad/> (skatīts 21.04.2012, 08:52)

4. Ceturta līmeņa vadītājs ir *Vukuan van* (鵠王, Wūkuàng wang). Šī ir tā vieta, kur grēciniekiem ielej mutē verdošo ūdeni, bet rokas apdedzina sakalsētājās smiltīs.¹⁰² Tie, kas dzīves laikā ļoti mīlēja izbaudīt jūras veltes, kas bieži varēja dzīvus vēžus, garneles un citus, pēc nāves nokļūs šajā daļā un ar šausmīgām mocībām izpirks savus grēkus.¹⁰³

Šeit arī nokļūst grēcinieki, kas nemaksāja nodokļus, pārdeva viltotas zāles vai ar ūdenī samitrinātus rīsus, maksāja ar viltoto sudrabu, aprunāja ļaunus garus. Ceturtajā līmenī ir upe *Naihe*¹⁰⁴, tilts pāri kurai sargā indīga čūska un nikns suns. Tur pat iemet *Sjuevuči*¹⁰⁵ iekšā slepkavu dvēseles, kuri notraipīja ar asinīm virtuvi, vieskura un dievību vai buddas templis, viņus liek dīķu iekšā un neļauj iznirt.

Šeit arī atrodas ugunīgi rati, ar kuriem saberž grēciniekus un pārvērst tos dubļu un miesu jucekli.¹⁰⁶

5. Piektajā līmenī galvenais uz ziemeļ-austrumiem zem jūras ir *Jaņlo van* (阎罗王, Yánluó wang), kas pirms tā bija galvenais pirmajā līmenī, bet, saskaņā ar ticību, viņš laida uz zemi grēcinieku dvēseles, kas nomira no nelaimīga gadījuma, un tādēļ tika pārvietots uz piekto līmeni. Šeit izņem sirdi no dvēseles. Grēcinieki iet uz terasi, no kurienes ir redzama viņu ģimenes māja, pa kāpnēm no 63 trepēm ar nažiem.¹⁰⁷ No terases grēcinieki redz savu māju, dzird radnieku runu. Uz šiem kāpnēm sūta tos, kuri neizpilda pedējo vecāku velmi, nepilda valsts likumus, nepalīdzēja ar naudu, pat ja tā bija, sievas vai vīri, kas dzīva laulātā klātbūtnes laikā, sapņoja par citu. Tie, kas slikti atsaucās par taisnīgām reliģijām un apmeloja gudrus, tikumīgus cilvēkus. Tie, kas nodarbojas ar zāļu un produktu viltošanu, kuri nodarīja cilvēkiem ļaunumu peļņas dēļ, pēc nāves nokļūst šeit, kur būs mesti uz nažiem un, bez šaubām, izjutīs visas elles mocības.¹⁰⁸

6. Sestajā, ziemeļos, zem jūras, galvenais ir *Bjeņčan van* (变偿王, Biàncháng wang). Šeit ir tie, kas bezcienīgi sauca dievus ar vārdu, nozaga apzeltītas dārglietas ar dievību attēlu, bezcienīgi attiecās pret rakstītiem papīriem un grāmatām. Viņiem izrgriež sirdi un met suņu

---

¹⁰² skatīt pielikumu № 7

¹⁰³ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:30)

¹⁰⁴ *Naihe* (奈河, Nàihé) – netīrumu upe

¹⁰⁵ *Sjuevuči* (血污池, xuèwūchí) - asins dīķis

¹⁰⁶ skatīt pielikumu № 8

¹⁰⁷ skatīt pielikumu № 9

¹⁰⁸ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:49)

barošanai. Šī ir vieta, kur grēciniekiem peles izgrauž nieres¹⁰⁹, tiem, kas nodarbojās ar incestu.¹¹⁰

7. Septītajā līmenī, ziemeļ-rietumos zem jūras, valda *Čenšaņ van* (称善王, Chēngshàn wang). Šeit nokļuva tie, kas laupīja, atstāja jaundzimušo, spēlēja uz naudu un ēda cilvēka gaļu. Par apmēlošanu sodīja *Baše*¹¹¹ zālē, tos, kuri ēda cilvēku gaļu ierakstīja uz *Šensibu*¹¹², tadā veidā nosodīt ar mūžīgo izsalkumu, ja viņi vēlreiz piedzims.

Šī ir elles vieta, kur izsalkuši suņi un vilki salauž grēciniekus gabalos¹¹³. Tie, kas konfliktēja, darīja visu lai aizsargātu savu varu, neskatoties ne uz ko, bez kādas žēlestības bija nosūtīti tieši šajā elles daļā.

8. Astotais elles līmenis uz rietumiem zem jūras, tur valda *Duši van*. (度世王, Dùshì wang) Šeit grēciniekiem ielej mutē sakausētu dzelz¹¹⁴, no kura visi iekšējie orgāni sadeg no ietemperatūras, viņi neprātīgi klieudz no sāpēm. Uz šejēni sūta tos, kuri ar saviem vārdiem izdarīja daudz grēkus un nepatīkamas darbības, vēl baudot sekas. Ja grēcinieks labojās, tad dievs *Dzao van*¹¹⁵ rakstīja uz pieres hieroglifus *dzun*¹¹⁶, *šun*¹¹⁷, *gai*¹¹⁸.

9. Devītajā līmenī dienvid-rietumu pusē zem jūras galvenais ir *Pinden van* (平等王, Píngděng wang). Soda vietai apkārt ir dzelz tīkls. Šeit ir tie, kas nodarbojās ar ļaunprātīgu dedzināšanu, izgatavoja indi, sliktas grāmatas un nepieklājīgās gleznas. Viņiem nojauc galvu, sagriež uz maziem gabaliņiem un stipri saspiež ar virkni. Tā vieta ir ar indīgām čūskām¹¹⁹. Šeit mokas, kas cieš grēcinieki ir vēl bargākas nekā iepriekšējos līmeņos. Nokļuva tie, kas nogalināja savus radniekus, kas bieži bija pakļauti trakām dusmām.

10. Desmitajā līmenī uz austrumiem zem jūras valda *Džuanluņ van* (转轮王, Zhuānlún wang) – pārdzimstības karalis¹²⁰. Viņš risina kurš kurā pārdzimst, un katru mēnesi

¹⁰⁹ skatīt pielikumu № 10

¹¹⁰ **Maljavin Vladimir Vjaceslavovic / Малявин Владимир Вячеславович.** Kitaiskaja civilizacija / Китайская цивилизация. Москва: Астрель. 2003, 229. – 233. стр.

¹¹¹ *Baše* (拔舌, báshé) – meles izraušana

¹¹² *Šensibu* (生死部, shēngsǐbù) – izsalkuma un nāves grāmata

¹¹³ skatīt pielikumu № 11

¹¹⁴ skatīt pielikumu № 12

¹¹⁵ *Dzao van* (灶王, Zào wang) – vieskures dievs

¹¹⁶ *Dzun* (遵, zūn) - tulkojumā no ķīniešu valodas - izpilda

¹¹⁷ *Šun* (顺, shùn) - tulkojumā no ķīniešu valodas - pakļaujās

¹¹⁸ *Gai* (改, gǎi) - tulkojumā no ķīniešu valodas - labojās

¹¹⁹ skatīt pielikumu № 13

¹²⁰ <http://www.foreigners-in-china.com/paintings-of-hell.html> (skatīts 12.04.2012, 11:43)

dvēseles saraksti tiek sūtīti uz pirmo līmeni, pēc tam *Fendušen*¹²¹ garām uz elles un paradīzes robežas. Šeit dvēseles nokļūst tantītes *Men*¹²² lapenē¹²³. Kā ir rakstīts budistu rakstos, tie, kam vajadzētu pārdzimt cilvēku pasaulē, vispirms atnāca šeit, lai iedzertu aizmirstības dzērienu, pēc tā viņi uzreiz aizmirst visu savu pagājušo dzīvi un atkal pārdzimst, neatceroties neko no pagātnes.¹²⁴

4.4. Elles gleznas

Ķīniešu kultūrā elli izskaidro ne tikai ar vārdiem, bet arī mākslā.

Pirmo reizi elles gleznas parādās sienas zīmējumu veidā *Dzjinjuņ*¹²⁵ klosterī senajā Ķīnas galvaspilsētā *Čan'an*¹²⁶ *Tan*¹²⁷ dinastijas laikā. To uzzīmēja daoist ar vārdu *Vu Daodzi*¹²⁸. Tās bija bagātības un labklājības periods, bet vienlaicīgi ar to, cilvēku dzīve sāka iet lejā. Bija daudz profesijas, kas saistījās ar slepkavību, ļaudis palika egoistiski. Tas viss ierosināja *Šenvu* uzzīmēt „Elles gleznas”. Tajos gados ļoti daudz cilvēku atnāca, lai apskatītu šīs gleznas, pēc tā viņi mainīja savu attieksmi pret dzīvi un beidza izplatīt ļaunumu, pat tie kas nogalināja mājlopus. Viņi arī aizgāja no darba, un nomainīja profesiju. Diemžēl šīs gleznas, vairāku karu rezultātā bija zudušas.¹²⁹

*Dzian i-dzi*¹³⁰ glezno jau 50 gadus. 2003. gadā viņš uzzīmēja „Elles gleznas”, auduma augstums 66m, bet platums – 60m. Šī glezna bija nosaukta, kā mūsu gadsimta visgrandiozākais radījums reliģiskās mākslas jomā. Gleznotājs rakstīja šo gleznu veselu gadu, tērējot pa 10 stundām dienā.¹³¹ Gleznai bija ļoti stipra ietekme uz cilvēkiem, bet ar

---

¹²¹ *Fendu šen* (豐都生, Fēngdū shēng) – gars, kas atrodas starp elli un paradīzi

¹²² *Men-po* (孟婆, Mèngpó) – tante Men, kura dod grēciniekiem dzert aizmirstības eleksīru

¹²³ skatīt pielikumu № 14

¹²⁴ <http://www.foreigners-in-china.com/paintings-of-hell.html> (skatīts 12.04.2012, 11:00)

¹²⁵ *Dzjinjuņ* (景云, Jǐngyún) – izcils daoistu templis, kas atrodas *Dahei* (大黑, Dàhēi) kalna zemē-rietumu pusē

¹²⁶ *Čan'an* (长安, Cháng'an) – senā Ķīnas galvaspilsēta

¹²⁷ *Tan* (唐朝, Táng cháo) – Ķīnas dinastija 618. – 907. g.m.ē.

¹²⁸ *Vu Daodzi* (吴道子, Wú Dàozi) – dzīves gadi – 680.–740.g.m.ē. Izcils Ķīnas mākslinieks

¹²⁹ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012., 17:17)

¹³⁰ *Dzian i-dzi* (江逸子, Jiāng Yìzǐ) – izcils Ķīnas mākslinieks, kas zīmēja elles gleznas. Dzimis 1938. gadā

¹³¹ <http://www.evangelie.ru/forum/t39981.html> (skatīts 22.04.2012, 18:01)

komunistisko partiju. 1949. gadā tā bija pilnībā iznīcināta. Šīs gleznas saturs ir sīki ilustrēts ar dažādām elles ainām. Attēlotās ainas ir balstītas uz budisma elles aprakstiem.¹³²

Pekīnā ir vieta, kuru sauca „8 izcilās vietas”. Tā ir serija ar 8 tempļiem kalnos. Vienā no tempļiem atrodas freska ar elles gleznām.

5. Elles iedzīvotāji

5.1. Gari daoismā un budismā

Reliģisks daoisms ietilpina sevī maģiju, alķīmiju, dziedināšanu, demonoloģiju un citus elementus. Daoisti ticēja, ka ir iespējama nemirstības sasniegšana fiziskajā ķermenī. Meklēšana lielā mērā uzsāka šīs kustības izstrādāšanu. Reliģiski-ētiskā šamanisma sistēma piemīt veselās garīdznieku sabiedrības esamību (priesteri un šamaņi), kuri kontaktējās ar citam pasaulēm, ceļoja izmainītā apziņas stāvoklī pie dieviem un gariem, vēloties uzzināt viņu gribu uz kādu zemes rīcību. Šamaņu kultūri pilnīgi skaidri atspoguļo šo procesu.¹³³

Elles garu pasaule ir vieta, kur valda dusmas, bailes un naidis. Ne tikai cilvēki pēc nāves var iekļūt ellē, tur arī ir pastāvīgie iedzīvotāji, kurus mēs visi saucam par elles gariem. Viss briesmīgs, naidīgs un pat biedējošs apvienojumā ir šo būtņu iekšā.¹³⁴

Ķīniešu mitoloģijā *gui*¹³⁵ - miruša cilvēka dvēsele. Senie ķīnieši izmantoja šo jēdzienu priekš dēmoni un citiem elles iedzīvotājiem. Daoisma dievību panteons bija

---

¹³² <http://en.academic.ru/dic.nsf/enwiki/9602428> (skatīts 3.05.2012, 12:17)

¹ **Jezov Vjaceslav Vladimirovič / Езов Вячеслав Владимирович.** Мифы Древнего Китая / Мифы Древнего Китая. Москва: Астрель. 2004, 19. – 28. стр.

¹³⁴ **Phylis Lan Lin.** China in Transition. Indianapolis: University of Indianapolis Press. 1997, 57. p.

¹³⁵ *Gui* (鬼, guǐ) – miruša cilvēka dvēsele, gars, senča gars, ļauns gars

sastādīts no dažādiem gui. Šī mītiska būtne tautā tika uzskatīta par līdzīgu cilvēka izskatam, tikai uz sejas tam nebija zoda, kā arī tiem neizdevās atstāt ēnas.

Gui varēja palikt neredzams vai pārvērsties dažādos dzīvniekos, vai pieņemt cilvēka izskatu lai pievilināt un nogalināt uzticīgus cilvēkus. Ar kādu nāvi nomira cilvēks, tādas īpašības bija piešķirtās gui. Daži atšķīra ugunīgus garus, kas ņēra bērnus uz krustojuma, un upē dzīvojošus, kas pievilināja cilvēkus laivā.

Vairāk izplatīti bija gui - tas bija tās dvēseles, kas neatrada mieru – cilvēks, mirošs no vardarbības vai pašnāvnieki, kas nebija apbēdīti ģimenes kapā. Bija pieņemts ticēt, ka gui baidījās no kliegšanas, kalendāriem, budistu sūtrām un vārdiem no klasiskas konfucianisma grāmatas.¹³⁶

Ķīniešu reliģijas fundamentā ir priekšstats par to, ka viņpasaule ir ne tikai šīs pasaules atspoguļojums, bet arī tās turpinājums. Ķīnieši ticēja, ka visi elles iedzīvotāji, dievi vai dēmoni kaut kad bija cilvēki, un kā dzīvajiem tiem bija vajadzības – ēdieni, dzērieni, drēbes, pat nauda un radnieku rūpes. No vienas puses viņi varēja sniegt dzīvošajiem visādu palīdzību. Tādēļ, centrālo vietu ķīniešu reliģijā aizņēmu mirušo senču kults – „radnieku dvēseles”.¹³⁷

Gari bija arī cilvēkiem, gan dzīvajiem, gan mirušiem. Ar mirušo senču gariem sarunājās kā ar dzīviem cilvēkiem. Gari „izskaidroja” cilvēka darbības motīvus un paredzēja iespējamo nākotni. Līdz ar to Ķīnā veidojās spēcīgs senču kults. Pati cienījams Ķīnā bija senču kults, kas apstiprināja pārdzimstības idejas noraidījumu. Saskaņā ar ķīniešu ticībām, senča dvēsele vienmēr dzīvoja radnieku tuvumā - tā bija viņu sargs. Lai senča dvēsele varēja eksistēt, tai pienesa dāvanas, ziņoja kā klājās, bet grūtās dzīvības situācijās prasīja tai padomu.. Neviens pat nevarēja iedomāties, ka tā varēja atgriezties dzīvajā pasaulē.¹³⁸

Daoistu savstarpējās attiecības ar budistiem bija diezgan sarežģītas, otrie paradījās Ķīnā mūsu ēras sākumā un aktīvi sadarbojās ar daoistiem. Palīdzot budismam iestiprināties ķīniešu zemēs, nodrošinot to ar zināšanām un terminiem, daoisms tik pat dāsni smēla

---

¹³⁶ <http://www.kitaymifologia.ru/index.php?r=76&heading2=%C3%D3%C9> (skatīts 17.04.2012, 15:10)

¹³⁷ **Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kultury Kitaja / История Культуры Китая. Санкт-Петербург: Лань. 1999, 116. – 119. стр.

¹³⁸ **Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Vse tajny reinkarnacii. Realnost zizni posle smerti / Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти. Москва: Абсолют – Юни. 2009, 43. стр.

zināšanas no budistiem un bagātinājās no hinduistiski – budistiskās kultūras. Daoisms bija aizņēmis budistu idejas par elli.¹³⁹

Ideja par dvēseles nemirstību kļuva viena no apspriestākām tēmām ķīniešu budismā. Strīdu iemesls bija budisma ideja par pārdzimstību, saprotama ne tā kā dvēseles pārvietošana, jo budisms noliedza to eksistēšanu, bet *dharmas*¹⁴⁰ kombināciju. Ķīniešiem to grūti bija saprast, tādēļ daudzie budisma sēkotāji domāja, ka visu pārdzimstības pamatā ir nemirtīga dvēseles substancija.¹⁴¹

Garu mēnesī (apmērām jūlijs - augusts) pēc budistu tradīcijas cilvēkiem ir aizliegta jebkura riskējoša darbība, tā kā šajā laikā elle atver savus vārtus, un visi ļaunie gari nokāpj uz zemes: briesmas apdraud visiem, kas ceļo, saderinājās vai brauc uz jūru.¹⁴² Tas ir visbīstamāks gadalaiks, kad mirušo cilvēku dvēseles iziet no elles un ceļo apkārt zemes. Ķīnieši šo ticību uztver diezgan nopietni. Lielākā garu daļa ir noskaņota draudzīgi. Tie priecājās par iespēju apciemot savus dzīvus radniekus, kaut gan tāda ģimenes apvienošanas sistēma nav tik viegla un priecīga. Tomēr, ir sastopami arī ļaunie gari, kas ir ļoti atriebīgi un jekurā veidā grib kaitināt dzīvojošus. Parasti, tiem nav senču uz zemes, viņi nomira vientulībā un traģiskajos apstākļos vai nogalināja sevi no izmisuma. Šie nemierīgie gari metājās un meklē citus garus, tai skaitā arī dzīvie, lai nosūtīt tos ellē sevis vietā. Tādus garus sauca par izsalkušiem gariem, un ķīnieši darīja visu, lai nomierināt un iežēlināt tos. Dāvināja saldumus un lika pie ieiejas trauku ar tradicionāliem ēdieniem. Lai sūtīt garus prom no zemes, liek uz upes iededzinātus papīra lukturīšus.¹⁴³

Gari var eksistēt dažādos izskatos, lai nepamanītiem klaiņot pa zemi. Visbiežāk tie ir neredzami un viegli, var pārvērsties vilku, lapsu, tīģeru vai putnu izskatā. Nerēti gari parādās skaistās sievietes vai vīriešu izskatā, kas spēj viegli pievilināt nepiesardzīgu upuri. Bija arī gadījumi, kad šie gari iemiesojās cilvēka ķermenī un izraisa smagu slimību vai garīgo traucējumu. Ķīnieši var ievērot, ka garu pēdas nepieskaras zemi.

---

¹³⁹ **Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kultury Kitaja / История Культуры Китая. Санкт-Петербург: Лань. 1999, 116. – 119. стр.

¹⁴⁰ Dharma – normu un noteikumu sajaukums, ko vajag izpildīt lai uzturētu kosmisku kārtību.

¹⁴¹ **Jangutov Leonid Evgrafovich / Янгутов Леонид Евграфович.** Tradicii I pradžnaparamiti Kitaja . Традиции и праджняпарамиты Китая. Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета. 2007, 82.стр.

¹⁴² http://www.magnit-tour.ru/load/ehti_porazitelnye_kitajcy/kult_i_magija/115-1-0-1087 (skatīts 17.05.2012, 18:36)

¹⁴³ <http://astromarya.ru/yzoterika/250-golodnye-prizraki-kitai.html> (skatīts 17.05.2012, 19:04)

Pati mājīga diena – piecpadsmitā. Šajā dienā gari visvairāk ir spēcīgi. Cilvēkiem rekomendējās neiziet no savas mājas, vismaz turēties tālāk no upēm, kur sapulcās ļaunie gari, kas var nozagt garāmgājēja dvēseli. Septīta mēneša pēdējā dienā ļaudis atkal sāka brīvi elpot un atgriezties normālajā dzīvē, jo visi gari atgriezās atpakaļ uz elli.¹⁴⁴

Ne visi izsalkuši gari tik paklasīgi. Dažie no tiem, ignorējot zemes tradīcijas, paliek starp dzīvajiem. Ķīniešu vēsturē bija daudz dīvainu gadījumu ar neredzamo garu piedalīšanu.

Pa visu Ķīnu bija izplātītas ticības par labajiem un sliktajiem gariem. Atzina arī laimīgas un nelaimīgas dienas. Uzskata, ka Saules un Mēness aptumsums notiek tāpēc, ka tos grib norīt pūķis, bet varavīksne – ir ļaunas iztvaikošanas un saules gaismas sanāksmes rezultāts.

Praktizējās sargājoša amuleta nesāšana. Lai izvairīties no ļauniem gariem, karinjā virs gultām un durvīm persika koka zarus. Bērni un pieaugušie aizslēdza savu dvēseli ar atslēgas palīdzību, kas tika piestiprināts apkārt kakla. Ticēja, ka veciem bronzas spoguļiem ir maģiskais spēks: var palīdzēt izvairīties no ļauniem gariem un pat izārstēt no ārprāta.

Lai aizsargties no slimības, kaitinājuma, ugunsgrēka vai laupītājiem nesāja figūras no ķirbja, tīģera vai degunsradža zobus. Sargājošus vārdus pierakstīja uz papīra, auduma, augu lapām, pēc tam sadedzināja. Pelnus lika vārījuma iekšā un deva izdzert slimam vai bērnam.

Pirms katra svarīga darīšanas sākuma zīlēja un pareģoja nākotni. Parasti zīlēja ar augiem vai miltis palīdzību, un visbiežāk lai būt pārliecinātam savās darīšanas sākumā.

Eksistēja priekšstatu sistēma, saistīta ar *fenshui* (風水, fēngshuǐ) – „dzīvo un mirušo harmonijas sasniegšanas māksla, lai tie būtu atbilstīgi vietējām kosmiskajām elpošanas straumēm.” Tā ir atbildīga par senču kultu un stipri ietekmēja uz ķīniešu filozofiju un ikdienišķu dzīvi.¹⁴⁵

---

¹⁴⁴ <http://astromarya.ru/yzoterika/250-golodnye-prizraki-kitai.html> (skatīts 17.05.2012, 19:50)

¹⁴⁵ **Werner, Edward.** Myths and Legends of China. BiblioBazaar. 2008, 112. p

5.2. Vispazīstamākie elles gari daoismā

*Čunkui*¹⁴⁶ vēlajā Ķīnas mitoloģijā ir dēmonu valdnieks. *Čunkui* tēls paradījās ne vēlāk par 7.-6. gs.p.m.ē. Asociējās ar vāli no persika koka, kas dzin ļaunumu.

*Jaņven*¹⁴⁷. Tika uzskatīts, ka Jaņven bija elles karalis. Viņš izpēta mirušo cilvēku zemes dzīvi, pēc tam nosūta pie viena no desmit karaļiem-tiesnešiem sodīšanai, jo katram ir tiesības spriedumam. Astoņi karaļi sodīja dvēseli, bet tos, kas nokļuva pie diviem palikušiem, gaidīja jaunie ķermeņi lai reinkarnēties. Tomēr, ja ticēt citiem mītiem, katrai dvēselei bija obligāti jāiet garām visus desmit karaļus. Ķīnieši uzkata, ka šausmīgas spīdināšanas gaida izcilus grēciniekus: visas pakāpes netaisnīgie ierēdņi norij kausēto zeltu, bet visvairāk grēcīgus vārīja kārstā sviestā, apbērž ar milzīgiem dzirnakmeņiem vai pat sacir uz pusēm.

*Čancjeņši*¹⁴⁸. Daoisma mitoloģijā bija galvenais mags un dēmonu valdnieks. Tēla pamatā bija daoisma reliģijas galvenieks *Čandaolin*¹⁴⁹

*Veīše*¹⁵⁰, ķīniešu mitoloģijā gars-čūska ar divdaļīgu ķermeni un divām galvām sarkanajās cepurēs. Pēc ticības, tas, kurš ieraudzīja šo čūsku, kļuva par valdnieku vai nomira.¹⁵¹

*Guīgudzi*¹⁵², ķīniešu skolotājs no vilkaču ielejas, mitoloģijā nemirstīgais, galvienais pie praviešiem.¹⁵³

---

¹⁴⁶ *Čunkui* (鍾馗, Zhòngkuí) – dēmonu valdnieks Ķīnas mitoloģijā

¹⁴⁷ *Jaņven* (閻王, Yánwáng) – elles pavēlnieks, pazemes pasaules briesmonis

¹⁴⁸ *Čancjeņši* (张天师, Zhāng tiānshī) – debesu padomdevējs

¹⁴⁹ *Čandaolin* (张道陵, Zhāng Dàolíng) – daoistu patriarhs, kas dzīvoja vēlajā Han (汉, Hàn, 202.g.p.m.ē. – 220.g.m.ē.) dinastijas laikā (2.gs.m.ē.), kalnu eremīts

¹⁵⁰ *Veīše* (饕蛇, Wēishé) – gars-čūska

¹⁵¹ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=622504> (skatīts 11.05.2012, 22:46)

¹⁵² *Guīgudzi* (鬼古子, Guǐgǔzǐ) – ķīniešu nemirstīgais gudrais

¹⁵³ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=627128> (skatīts 12.05.2012, 13:12)

*Gungun*¹⁵⁴ bija ļauns ūdens gars ķīniešu mitoloģijā. Tika attēlots ar čūskas ķermeni un cilvēka seju. Bija uzskatīts par uguns gara dēlu, ciņā ar kuru zaudēja. Pēc zaudējuma it kā sitās ar galvu ap *Budžou*¹⁵⁵ kalnu un salauza to, kas izraisīja pasaules katastrofu.¹⁵⁶

5.3. Vispazīstamākie elles gari budismā

*Guiven*¹⁵⁷. Velnu karalis, kas ar vītola palīdzību sūta cilvēku dēseles, kas izpirka savus grēkus, pārdzimst cilvēku pasaulē. Daudz dvēseles, saskaņā ar savu karmu, atkal pārdzimst cilvēku, dzīvnieku vai putnu tēlā, un atkal pievienojās bezgalīgā pārdzimstības aplī. *Gui*¹⁵⁸ izveidojās no rupjām dvēselēm *Po*¹⁵⁹

Gui – ķīniešu mitoloģijā dēmons-vilkacis. Ar budisma izplatīšanu par gui sāka nosaukt visus elles garus.¹⁶⁰

Guimu (鬼母, Guīmǔ) – ķīniešu mitoloģijā dieviete, kurai piedzimst velni – gui. Attēlojās ar tīģera galvu un pūķa kājām. Viņas attēli bija sievietes budistu klosteros, viņai prasīja dēlus un izvairīšanu no nepatīšanām.¹⁶¹

*Diša*¹⁶² 72 zvaigžņu ļaunie gari ķīniešu mitoloģijā. Pretojās Lielā Lāča zvaigžņu labiem gariem.¹⁶³

---

¹⁵⁴ *Gungun* (共工, Gònggōng) – ļauns ūdens gars

¹⁵⁵ *Budžou kalns* (步驟山, Bùzhòu shān) – ķīniešu mitiskais kalns

¹⁵⁶ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=627219> (skatīts 11.05.2012, 22:29)

¹⁵⁷ *Guiven* (鬼王, Guǐwáng) – velnu karalis, sūta pārdimsties

¹⁵⁸ *Gui* (鬼, Guǐ) - dēmons, mirušo cilvēka gars

¹⁶⁰ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=627127> (skatīts 11.05.2012, 22:10)

¹⁶¹ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=627130> (skatīts 11.05.2012, 22:21)

*Paņguan*¹⁶⁴ bija likteņa dievība un velnu valdnieks. Attēlojās sarkanājā mantijā un ar zobenu rokās.¹⁶⁵

*Dziņ*¹⁶⁶ - tie ir vilkači ķīniešu mitoloģijā.

---

¹⁶² *Diša* (地煞, Dishā) – ļaunie gari ķīniešu mitoloģijā

¹⁶³ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=629951> (skatīts 11.05.2012, 22:34)

¹⁶⁴ *Paņguan* (判官, Pànguān) – likteņa dievība

¹⁶⁵ <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=659864> (skatīts 11.05.2012, 22:58)

¹⁶⁶ *Dziņ* (精, Jīng) – vilkači ķīniešu mitoloģijā

6. Leģendas

6.1. Leģenda par vienu no vispazīstamākiem gariem Čunkui

Vārds Čunkui burtiski nozīme „dēmonu kija”. Ienāca tradīcijā zīmēt ar sarkanu krāsu Čunkui, kas ķer ļaunu garu, un karināt to attēlu ar maģiskiem uzdevumiem. Parasti ķīnieši šo rituālu veica uz *Duanvu*¹⁶⁷ svētkiem. Uz tautas skaliņiem viņu attēloja ierēdņu apģērbos, tadā pozīcijā, kāda apdraud ļaunus garus. Dēmonu valdnieka attēlu bija pieņemts pielīmēt uz abām durvju pusēm, tā kā viņš pildīja durvju dieva pienākumus. Arī ticēja, ka Čunkui var sodīt nomirušo cilvēku dvēseles. Tam sekoja šī leģenda:

Reiz imperators *Sjuaņdzun*¹⁶⁸ stipri saslima. Vienā naktī, kad viņam bija gan kārsti, gan auksti, pēkšņi kaut ko ieraudzīja. Mazs velns tumši-sarkanā kleitā ar īsām biksēm, viena kāja ar zandali, bet otra basā kāja, piegāja pie imperatora gultas, atņēma amuletu ar smaržīgām zālēm un nefrīta flautu, uz ko imperators spēlēja savā brīvajā no valsts darīšanas laikā. Laupītājs aizskrēja uz persika dārzu, kas bija apkārt pils. Uzreiz parādījās liels dēmons zilajā mantijā, ar cepuri un uz kājām zābaki, noķēra mazo velni, izrāva viņam acis un norīja. Flautu un amuletu atdeva imperatoram un ar cieņu paklanījās. *Sjuaņdzun* jautāja:

- Kas tu esi?
- Mans vārds Čunkui. Es iedevu zvērestu Jūsejai Augstībai attīrīt zemi no visādiem negēliem.

Tā pirmo reizi savā reālajā izskatā parādījās Čunkui imperatora acu priekšā. Pirms tā ticēja, ka Čunkui slēpjās persiku kijā, izgatavotājā no persika koka stumbra. Ar tādu kiju cilvēki dzina prom velnus.

Imperators pamodās un sajūta, ka slimība pilnīgi pazūda. Viņš lika pasaukt visizcilāko imperijas gleznotāju, izstāstīja ar visiem sīkumiem par to, kā viņam parādās dēmonu pavēlnieks. Tad gleznotājs uzzīmēja Čunkij it kā pats viņu redzēja. Šo gleznu

¹⁶⁷ *Duanvu* (端午, duānwǔ) – vasaras sākuma svētki, kurus svinēja piektajā datumā piektajā mēnesī

¹⁶⁸ *Sjuaņdzun* (玄宗, Xuánzōng) – ķīniešu imperators *Tan*(唐, Táng, 18.06.618.g.m.ē. – 04.06.907.g.m.ē.) dinastijas laikā. Valdības laiks: 712 – 756. g.m.ē.

imperators pakāroja uz guļamistabas durvīm. Pēc tam visi iedzīvotāji sāka pakārt *Čunkui* attēlu uz durvīm. Velni baidījās *Čunkui* attēlu tā pat kā persika koku.¹⁶⁹

6.2. Leģenda par vienu no vispazīstamākiem gariem Dzianši

*Dzianši*¹⁷⁰ tulkojumā no ķīniešu valodas nozīmē „pākaulojis līķis”. Nagi viņam melni, gari un īpaši asi kā skuveklis. Tie tādi palika, jo Dzianši sen nomira un tika apbēdīts. Rokas muskuļi arī pārakmeņoja, tādēļ Dzianši iet ar izstieptām priekšā rokām. Pēc nāves kājas muskuļi sacietējuši, tādēļ briesmonim grūti iet. Dzianši pārvietojās ar dīvainu lēgšanu. Ir ticība, ka Dzianši ceļo vientulībā vai grupās pa visu Ķīnu, citreiz viņiem vajag iet milzīgu attālumu lai atgriezties savā pilsētā.

Dzianši kā zimbijis – mirušais ķermenis, kas kustās un iet medībā uz ļaudīm. Šīs būtnes barojas ar asins un nevar apmierināties. Viņi nogalina cilvēkus un dzer asins. Smadzenes Dzianši nomira, tāpēc viņš nevar ne domāt, ne redzēt, ne runāt. Savu upuri izseko pēc smaržas vai elpošanas.

Lai izvairīties no Dzianši uzbrūkšanas vajag uzrakstīt ar vistas asini īpašus māģiskus vārdus uz dzeltena papīra, pēc tam pielīmēt to uz briesmoņa pieres. Arī varēja nodrošināt sevi no Dzianši ar rīsu palīdzību, jo viņam obligāti jāapstājas un jāparskaita katru graudu.¹⁷¹

6.3. Leģenda par garu un velnu skaitu

*Huandi*¹⁷² ļoti patika ceļot ne tikai pa Kuņluņ, bet pa visu valsti. Pa ceļām viņš vienmēr satika gan velnus, gan ļaunus garus, ar kuriem vēl nebija pazīstams. Tas viņu

---

¹⁶⁹ Mify i legendy narodov mira. Vostocnaja i Centralnaja Azija/ Мифы и легенды народов мира. Восточная и Центральная Азия. Япония, Китай, Монголия, Вьетнам (аркоројумс). Москва: Мир книги. 2007, 193-201 стр.

¹⁷⁰ *Dzianši* (僵尸, jiāngshī) - zimbijis

¹⁷¹ <http://www.legendami.ru/bod/china/china66.htm> (skatīts 19.05.2012, 01:21)

¹⁷² *Huandi* (皇帝, Huangdi) - Ķīnas valdnieks 3.gs.p.m.ē.

satrauca. Patiesam valdniekam vajadzētu zināt cik viņam ir pakļauto, saskaitīt cik no tiem ir draugu un cik ienaidnieku.

Kādu dienu viņš devās no Kuņluņ uz rietumiem. Pie jūras krasta satika nepazīstamu garu-dzīvnieku ar vārdu *Baidzi*¹⁷³, kas runāja cilvēku valodā un bija neparasti gudrs. Huandi bija ļoti patīkami runāt ar to. Izrādījās, ka Baidzi ne tikai gudrs, bet arī vizziņošs. Viņš zināja katru vilkaci, kas pārvēršās no nemierīgiem gariem. Bez kļūdas varēja pateikt kāds gars kur dzīvo, un kā izskatās. Huandi ar lielu interesi klausījās kādi pūķi un kādi dēmoni dzīvo upēs un zemēs, ko tie dara naktī.

Visu iegaumēt Huandi nevarēja. Tādēļ, lika Baidzi uzzīmēt visu zemes karti, atzīmēt, kur kādi gari un dēmoni dzīvo un attēlot tos, bet stūrī uzrakstīt sīku aprakstu. Kopā sanāca 11 520 nosaukumu. No tā laika Huandi ļoti viegli kļuva valdīt ar ļauniem gariem. Visi cilvēki zināja kā izskatās katrs ļauns gars, tāpēc Ķīnā ļoti sīki un atķirami tika zīmēti gari – lai nesajauktu.¹⁷⁴

6.4. Lēģenda par Lielu Pārskatu

Izcils Huandi nolēma: vajag satīkties ar visiem gariem un velniem, lai nevajadzētu iepazīties ar katru atsevišķi. Satīkšanas vieta bija Izcils rietumu kalns. Zemei apkārt nostājās klusums un miers. Jo visi bez izņēmuma teroristi-vilkači, dēmoni, kas laupa kāpus, kas meta akmeņus no klints uz ceļniekiem un citi, kas dara visādus ļaunumus, sapulcējas vienā vietā.

Izgāja izcils Huandi pie saviem kalpiem. Viens no gariem ar vilku un tīģeru ganāmpulku pavēra viņam ceļu. Cits – vēju saimnieks – attīrīja ceļu no putekļiem. Trešais – lietus pavēlnieks – mitrināja ceļu. Huandi sedēja zelta ratos ar ziloņiem.

Vieniem gariem bija putnu ķermeņi un pūķa galvas, citiem – zirgu ķermeņi un cilvēku sejas, trešajiem – cilvēku sejas un čūskas ķermeņi. Daži bija līdzīgi cūkām ar astoņām kājām un čūskas astēm. Bija arī dēmoni ļoti līdzīgi cilvēkiem, bet tik spalvaini kā seju navarēja redzēt. Čūskas ar spārniem godbijīgi pazeminājās uz zemes. Visi lēca, kāds uz vienīgas kājas, bet kāds uz visām astoņām kājām.

---

¹⁷³ *Baidzi* (百子, Bǎizi) – gara vārds

¹⁷⁴ <http://www.legendami.ru/bod/china/china9.htm> (skatīts 18.05.2012, 02:12)

Huandi tik priecājas, un uzrakstīja mūziku, kas aizkustināja debesis un zemi, pat garus un dēmonus.¹⁷⁵

---

¹⁷⁵ <http://www.legendami.ru/bod/china/china10.htm> (skatīts 19.05.2012, 12:46)

Secinājumi

Dažādas Ķīnas reliģijas ietekmēja viena uz otru, aizvietojo un mainījot ideju par pasaules uztveršanu.

Daoisms jau bija stipri iedzīlināts ķīniešu tautas apziņā, bet kad paradījās Ķīnā budisms, cilvēki nevarēja pieņemt to mācību un it īpaši priekšstatus par pēc nāves dzīvi un viņpasauli. Pēc daoisma priekšstatiem, budisma idejas par dvēseles pārdzimstību un glābšanu bija nepieciešamas, un ķīnieši vēl ilgu laiku atteicās no tām. Dvēseles nemirsības ideja, un jaunās dzīvības iegūšana cieši saistīti ar viņpasaulē atlīdzības priekšstatiem.

Ar laiku atnāca stabilitāte un ķīniešu tauta nesteidzīgi sāka mijiedarboties ar budismu. Ķīniešu tradīcijas mijiedarbības rezultātā elle parastā ķīniešu budismā iegūst pavisam jaunu jēgu un saturu. Budisti pat aizgūva viņpasaulē un dvēseles jēdzienus un atšifrējumus no daoisma.

Kas tieši notiek ar cilvēka ķermeni un dvēseli pēc nāves pirms budistu ienākšanas nevarēja precīzi dod atbildi neviena Ķīnas reliģija, taču budisms spilgti atspoguļoja un noformēja visas idejas un priekšstatus par viņpasauli, elli, to iedzīvotājiem un likteni, ko gaida katru cilvēku, kas dzīves laikā nodarbojas ar reliģiski nepiemērotajām lietām.

Spilgti aprakstīti budisma desmit elles līmeņi, ka lika cilvēkiem iedomāties kā vajag dzīvot lai nekādā gadījumā nenokļūt tur un neciest visas mokas, kas būs paredzētas ar pazemes tiesu. Pazemes tiesa nekad nešaubās un vienmēr izvirza pareizo lēmumu, jo tur ir īpašs spogulis, kur atspoguļojas visas cilvēka ļaunas darīšanas, tādā veidā neviens nevarēs slēpt savus pārkāpumus un tiks sodīts tā, kā viņš nopelnīja.

Senajā Ķīnā ticēja, ka pēc nāves cilvēka dvēsele pārvietojas uz garu mītni, kas folklorā netieši atdalījās no senču dvēselēm. Budisma tekstos daudzviet teikts, ka piedzimt par cilvēku ir ļoti reta izdevība, un šī iespēja noteikti jāizmanto garīgai praksei. Retā iespēja tiek skaidrota arī matemātiski – dzīvnieku, izsalkušo garu un elles valstību būtņu skaits ir tik milzīgs, ka piedzimt par tārpu ir daudz reālāk nekā par cilvēku. Budisma ellē gan nebūs jāpaliek mūžīgi, bet daudzi miljardi gadu ir garantēti. Kad negatīva karma attīrīsies, dvēsele

nomirst un pārdzimst jau vēl augstākajā pasaulē. Daoistu kosmoloģijā cilvēks ir daļa no kosmosa, dažu vielu sakausējums, kas pēc nāves izkaisīsies uz maziem atomiem, bet priekš enerģētiskās daļas sagatavots cits liktenis – apvienojums ar absolūto enerģiju, vēlamā tikšanās ar pirmsākumu, kas solīja neaprakstāmo baudījumu.

Daoisti neticēja, ka dvēsele ir nemirstīga. Nemirstīgs un bezgalīgs bija tikai dao un vienīgā dzīves enerģija, radošās vielas, lietas, ķermeņus un šķidrums no haosa. Tā arī bija cilvēka iekšienē un pēc nāves izkļiedējās dabā. Daoismā lielu uzmanību pievērta fiziskās dzīvības pagarināšanai, veselības saglabāšanai, un ilgmūžības iegūšanai. Tādēļ, priekš daoisma budistu ideja par dvēseles nemirstību bija nereāla un vispār nepiemērota.

Elle – ir briesmīga vieta, kur valda naids, šausmas, bailes un neciešamas mokas. Elle ķīniešu tradīcijā saucās kā Huancjuan. Ja tulkot burtiski, tas nozīmē - Dzeltenie avoti. Tie, kas darīja tikai labumu, atkal piedzimst karaļa, ģenerāļa vai amatpersonas izskatā; mazāk labumu darītāji – tirgotāja, lauksaimnieka, amatnieka un zinātnieka, vai pat atraitnes, bāreņa izskatā. Pēc tam nāk sods kā piedzimšana dzīvnieku, putnu, kūkaiņu un rāpuļu izskatā. Pēc senķīniešu viedokļiem, nomirušo gari devās pie Dzelteniem avotiem, vai Haoli vietā, vai Taišaņ kalnā, bet viņu likteni izskata zemes un kalnu gari.

Priekšstats par Diju atnāca kopā ar budismu, kas ienesa tradicionālajā ķīniešu idejā ciešanas par izdarīto. Diju burtiski nozīmē zemes jeb pazemes cietums. Vēlā tautas kultūra ļoti viegli uztvēra budisma mācību par pārdzimtību un, piešķirot tam animistiskās formas, ietvēra savā sfērā.

Līdz ar to var secināt, ka budisms ielika ķīniešu tautas apziņā galvenās idejas par dzīvi pēc nāves. Tikai pēc budisma ietekmēšanas uz Ķīnu parādījās stabila elles formulēšana, pēc ka strauji sāka parādīties krasaini aprakstīti mīti un leģendas, kā arī elles attēli.

Lai varētu vairāk uzzināt un nostiprināt šos priekšstatus, vajadzētu sīki pētīt budistu un daoistu pierakstus. Izpētot visu no pašas saknes, no reliģijas rāšanas, sekot domām un idejas attīstībai var atvērt jaunus faktus un, apkopojot to visu, parādīsies vēl precīzāka priekšstatu glezna. Neapšaubami nav un diez vai būs kādi fakti un reāli apstiprinājumi, kas, patiešām, atvērs cilvēkam īsto zināšanu par dzīvi pēc nāves, jo pēc pārdzimtības cilvēks jau neatcerās, kas ar viņu bija pagājušajā dzīvē un viņpasaulē.

Kopsavilkums

Bakalaura darbs „Elle un to iedzīvotāji ķīniešu budismā un daoismā” bija rakstīts lai iedziļināties ķīniešu tautas priekšstatos par dzīvi pēc nāves. Dažādās reliģijās ir savs viedoklis par dvēseli un viņpasauli, daoismā un budismā ļoti spilgti un krāsaini aprakstīti dzīves un pēc nāves etapi.

Darbā ir aprakstīti daoisma un budisma priekšstati par dvēseli, kādu lomu tā spēlē ķīniešu tautas dzīvē. Skaidri uzrakstīts kas notiek ar dvēseli un ķermeni pēc nāves un cik svarīgi tas bija.

Ir zināms, ka pēc budisma ticības, pēc nāves cilvēks nokļūst pazemes tiesā, kur lemj kas ar viņu būs, ņemot vērā ko bija darījis dzīves laikā. Ja izskatīt šos desmit līmeņus, var skaidri saprast ko nevajag darīt lai dzīve pēc nāves nebūtu tik šokējoša.

Teksta vidū aprakstīta elle un to iedzīvotāji, visas pārbaudes un darbarīki, ar ko tiks mocīti cilvēki. Beigās vizuāli uztvērdamas izcilas elles gleznas, ar to palīdzību var labāk saprast cik tur ir šausmīga dzīvība, ja tā var teikt.

Summary

The Bachelor paper „Hell and it's inhabitants in chinese buddhism and daoism" was written to immersed in chinese people idea about life after death. Different religions have it's own conception about soul and afterworld, in daoism and buddhism very bright and colorful is described life's and after death's levels.

In work is described daoism and buddhism ideas about soul, which part it takes in chinese people life. Clearly written what will happens with soul and body after death and how important it was.

It is known, how belived in buddhism, man after death got into the underground judgment, where is solved what will happens with him, take into account what he done during the life. If review this ten levels, it's easy to understand what not need to do to life after death would not be so shocking.

In the middle of text is described hell and it's inhabitants, all tests and instruments, with what will be people tormented. In the end visually persived famous pictures of the hell, with it's help can better understand how awful is life there, if it's possible to say that.

Literatūras saraksts

Pamatliteratūra:

Krievu valodā:

1. **Alekseev Vasilij Mihajlovic / Алексеев Василий Михайлович.** Kitajskaja narodnaja kartina / Китайская народная картина.
2. **Alimov Igor Aleksandrovic/ Алимов Игорь Александрович, Jermakov Mihail Jevgenjevic/ Ермаков Михаил Евгеньевич, Martynov Aleksandr Sergeevic/ Мартынов, Александр Сергеевич.** Sredinnoje gosudarstvo. Vvedeniye v tradicionnuju kuljuru Kitaja / Срединное государство. Введение в традиционную культуру Китая.
3. **Haintaeva Jelena Iljinicna / Хантаева Елена Ильинична.** Predstavlenie o nirvane v amidaisticskih tradicijah stran Centralnoj i Vostocnoj Azii / Представление о нирване в амидаистических традициях стран Центральной и Восточной Азии.
4. **Jangutov Leonid Evgrafovich / Янгутов Леонид Евграфович.** Tradicii i pradžnjaparamiti Kitaja / Традиции и праджняпарамиты Китая.
5. **Jangutov L.E., Vetluzskaja L.L. / Янгутов Л.Е., Ветлужская Л.Л.** Filosofsko-soteriologiceskie aspekti Abhigharmi, Pradžnjaparamiti i Tantri v budizme Kitaja, Tibeta i Burjatii / Философско – сотериологические аспекты Абхидхармы, Праджняпарамиты и Тантры в буддизме Китая, Тибета и Бурятии.
6. **Jermakov Mihail Jevgenevic / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Mir kitajskogo buddizma / Мир китайского буддизма.
7. **Jermakov Mihail Jevgenevic / Ермаков Михаил Евгеньевич.** Zivaja starina kitajskogo buddizma / Живая старина китайского буддизма

- 8. Jezov Vjaceslav Vladimirovic / Ежов Вячеслав Владимирович.** Mify Drevnego Kitaja / Мифы Древнего Китая.
- 9. Juan Ke / Юань Ке.** Mify drevnego Kitaja / Мифы древнего Китая.
- 10. Kravcova Marija Vitaljevna / Кравцова Мария Витальевна.** Istorija Kulture Kitaja / История Культуры Китая.
- 11. Lisevic Igorj Samojlovic / Лисевич Игорь Самойлович.** Literaturnaja myslj Kitaja na rubeze drevnosti i Srednih vekov / Литературная мысль Китая на рубеже древности и Средних веков.
- 12. Maljavin Vladimir Vjaceslavovic / Малявин Владимир Вячеславович.** Kitajskaja civilizacija / Китайская цивилизация.
- 13. Porsneva Elena Borisovna / Поршнева Елена Борисовна.** Religioznie dostizenija posdnesrednevekovogo Kitaja: Problemi ideologii / Религиозные достижения позднесредневекового Китая: Проблемы идеологии
- 14. Razumovskaja Jelena Aleksandrovna / Разумовская Елена Александровна.** Vse tajny reinkarnacii. Realnost zizni posle smerti / Все тайны реинкарнации. Реальность жизни после смерти.
- 15. Rozenberg Otton Ottonovic / Розенберг Оттон Оттонович.** Trudy po buddizmu / Труды по буддизму.
- 16. Torcinov Evgenij Alekseevic / Торчинов Евгений Алексеевич.** Daosim. Opyt istoriko-religiovediceskogo opisanija / Даосизм. Опыт историко-религиоведческого описания.

Anglu valodā:

17. Bays, Jan Chozen . Jizo Bodhisattva: Guardian of Children, Travelers, and Other Voyagers.

18. Howard, Angela Falco. Chinese Sculpture

19. Phylis, Lan lin. China (the Mainland and Taiwan) in Transition: Selected Essays

20. Roberts, Jeremy. Chinese Mythology.

21. Saso, Michael. Buddhist and Taoist Notions of Transcendence. - Buddhist and Taoist Studies.

Papildliteratūra:

Interneta resursi:

22. <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.htm> (Copyright 2005-2012 © uCrazy.ru)

23. <http://en.academic.ru/dic.nsf/enwiki/9602428> (© Academic, 2010)

24. <http://www.evangelie.ru/forum/t39981.html>(©vBulletinSolutions,2012.
24.11.2007, 06:25)

25. <http://www.foreigners-in-china.com/paintings-of-hell.html> (© Copyright by www.foreigners-in-china.com)

26. <http://www.hudong.com/wiki/%E5%9C%B0%E7%8B%B1> (©互动在线 版权所有
Powered by HDwiki2005-2012, 地狱)

27. <http://www.epochtimes.ru/content/view/40658/4/> (©Media, 2011)

28. <http://baike.baidu.com/view/89774.htm> (© 2012 Baidu)

- 29.** <http://www.china-voyage.com/2011/01/kitajskij-ad/> (大哥, 15.01.2011)
- 30.**
<http://www.kitaymifologia.ru/index.php?r=44&headding2=%CC%E8%F4%EE%EB%EE%E3%E8%FF%20%EA%E8%F2%E0%E9%F1%EA%EE%E3%EE%20%E1%F3%E4%E4%E8%E7%EC%E0> (© 2012 kitaymifologia.ru)
- 31.**
http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_myphology/2326/%D0%94%D0%98%D0%AE%D0%99
(© Академик, 2000-2010)
- 32.** <http://www.chinastar.ru/rus/1/3/3/> (© 2012 FUTURE MEDIA)
- 33.** <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=627127> (© «Кирилл и Мефодий», 1998-2011)
- 34.** Mify i legendy narodov mira. Vostocnaja i Centralnaja Azija/ Мифы и легенды народов мира. Восточная и Центральная Азия. Япония, Китай, Монголия, Вьетнам (аркоројумс). Москва: Мир книги.
- 35.** http://www.magnit-tour.ru/load/ehti_porazitelnye_kitajcy/kult_i_magija/115-1-0-1087
(MyCorp © 2012)
- 36.** <http://astromarya.ru/yzoterika/250-golodnye-prizraki-kitai.html> (©BARWA, 2012)
- 37.**<http://wushu.pp.ua/istoriya-kitaya/kitajskaya-mifologiya/6651-yudu-obitel-dush-umershix.html> (Copyright © 2009-2012 Портал о спортивном ушу, GoldenDragon)
- 38.** <http://www.legendami.ru/bod/china/china9.htm> (©Bod, 2012)

39. Опарин Aleksej Anatoljevic / Опарин Алексей Анатольевич. Religii mira I Biblija /
Религии мира и Библия.

40. Werner, Edward. Myths and Legends of China.

Pielikumi

Pielikums № 1

1. elles līmenis. Sodīšana vai attaisnojums
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁷⁶

---

¹⁷⁶ <http://www.evangelie.ru/forum/t39981.html> (skatīts 22.04.2012, 18:24)

Pielikums № 2

1. elles līmenis. Grēku spogulis
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁷⁷

---

¹⁷⁷ <http://www.evangelie.ru/forum/t39981.html> (skatīts 22.04.2012, 18.27)

Pielikums № 3

1. elles līmenis. Vieta, kur iemeta pašnāvniekus.

(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁷⁸

¹⁷⁸ <http://www.evangelie.ru/forum/t39981.html> (skatīts 22.04.2012, 18:32)

Pielikums № 4

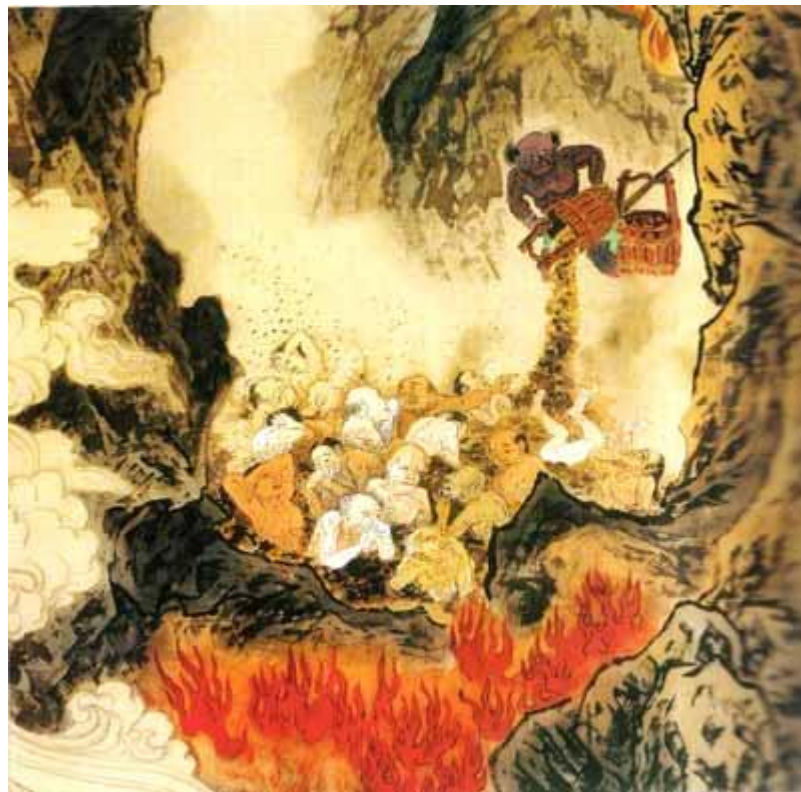

2. elles līmenis. Aukstā elle, kur atrodas tie, kuri radīja savu kailu ķermeni
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁷⁹

---

¹⁷⁹ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:10)

Pielikums № 5

180

3. elles līmesnis. Peldēšana fikalijos
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)

---

¹⁸⁰ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:15)

Pielikums № 6

4. elles līmenis. Elles kolonna
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸¹

---

¹⁸¹ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:20)

Pielikums № 7

5. elles līmenis. Ieliešana mutē vardošo ūdeni
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸²

¹⁸² <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:24)

Pielikums № 8

4. elles līmenis. Ugunīgi rati
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸³

---

¹⁸³ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:27)

Pielikums № 9

6. elles līmenis. Kāpnes ar nažiem

(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸⁴

---

¹⁸⁴ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:46)

Pielikums № 10

7. elles līmenis. Nieres izraušana
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸⁵

---

¹⁸⁵ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 19:55)

Pielikums № 11

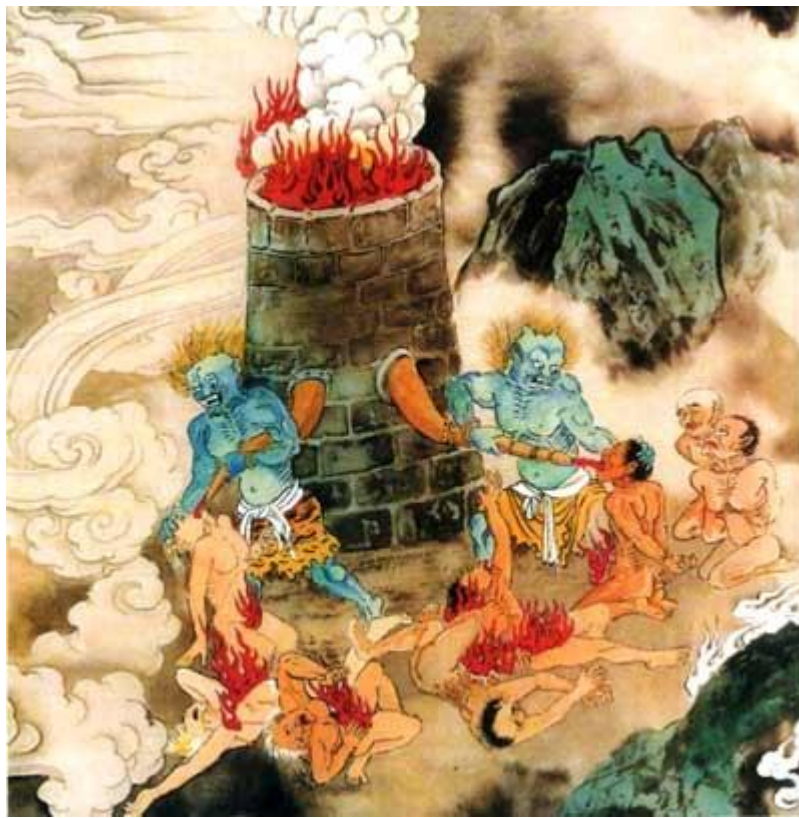

7.elles līmenis. Kāpnes ar nažiem
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸⁶

---

¹⁸⁶ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 20:34)

Pielikums № 12

8.elles līmenis. Ieliešana mutē sakalsēto dzelz

(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸⁷

Pielikums № 13

---

¹⁸⁷ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 20:41)

9.elles līmenis. Vieta ar indīgām čūskām
(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸⁸

Pielikums № 14

---

¹⁸⁸ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 20:49)

10.elles līmenis. Tantes *Men* lapene.

(autors *Dzian i-dzi*, 江逸子)¹⁸⁹

---

¹⁸⁹ <http://crazys.info/interesting/1258867089-kartinyadakitaj.html> (skatīts 22.04.2012, 20:57)

